ԺԳ. ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 77 | ՈՒՐԲԱԹ, 3 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1899 | 12 ՇԱՊԱՆ, 1317 | 3 ԲԵԼԱՆՈՒՆԻ ԼՎՎԼԼ, 1315 | 15 ԴԵԿՏ. 1899 (Ն. Տ.)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԽԻԿ

Պոլսոյ համար { Տարեկան 70 դրշ. / Վեցամսեայ 35 „

Գաւառներու համար { Տարեկան 90 „ / Վեցամսեայ 45 „ / Եռամսեայ 23 „

Արտասահման { Տարեկան 23 Ֆր. / Վեցամսեայ 12 „

Նամակ կամ ո եւ է զրութիւն պէտք է ուղղել Տնօրինութեան:

ԶԱՐԹԱՊԱՐԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ

«زاغك» ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
مطبعه و اداره‌خانه‌سی
غلطه‌ده حمدی پاشا خان

Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա,
Համտի-բաշա խան

Rédaction du Journal Arménien
„DZAGHIK"
Galata, Pérchémbé-Bazar
Hamdi-Pacha Han

10 ՓԱՐԱ. — ՏՆՕՐԷՆ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ — 10 ՓԱՐԱ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Արէս, Պատերազմի Աստուածը, կարծես դժոխած է անգլիական զինուց դէմ։ Հազիւ անգլիացի զօրավար մը փոքրիկ յաղթանակ մը կը ծանուցանէ, հազիւ Պատերազմական պաշտօնատունն ալ քիչ մը չուզեր կ'առնէ, եւ ահա մեծ պարտութիւն մը կը յաջորդէ անոր, ու վայրկենական ուրախութիւնը կը փոխէ տխրութեան։ Պէլմոնտի մէջ Լորտ Մէթիուէնի տարած կարծեցեալ յաղթանակը չուտ մոռցուեցաւ, Սպիոֆոնթէյնի մէջ Զօր. Կաթաղրի կրած չարաչար պարտութեամբ։ Այս անդամ թնդանօթաձիգ Ջորիները չէին որ անուղղակէս նպաստեցին Պոէրներուն, այլ անգլ. բանակին ուղեցոյցներուն ձախորդ առաջնորդութիւնը։ Մէկ կողմէ լուրերու ցանցառութիւնը եւ միւս կողմէ Պատերազմական պաշտօնատան յամառ լռութիւնը սկսած են մեծ անձկութեան մէջ ձգել Լոնտոնի բնակիչները, որք սկսած են իրարու հարցնել թէ ո՞ւր պիտի յանդի այս պատերազմին վախճանը, հանրային կարծիքն առանց սակայն կորնչելու իր հիանալի հանդարտութիւնը, զոր ցարդ ցոյց տուաւ առաւել կամ պակաս ծանր ձախողութեանց հանդէպ։ Սակայն ինչ որ ալ ըլլայ, ամէն ինչ ցոյց կու տայ թէ վճռական դործողութիւն մը կը պատրաստուի, եւ զինուց բախտը այսօր վաղը պիտի վճռէ թէ Բիլմարկի եւ Լէսթիմիթ որո՞ւ պիտի ըլլան։

* * * Հեռագիրը ծանոյց թէ Լոնտոնի Սակարանին մէջ տպաւորութիւնք չատ դէշ են, եւ թէ կը վախցուի որ զրամադրդէի պաշտօնական սակին, որ այժմ 2ին 6 է, (hors banque [դանդաչէն դուրս] %ին 7-7½) նորէն պիտի բարձրանայ։ Այս լուրը, աշխարհի վաճառականութեան համար նոյնքան ծանր է, որքան անգլ. բանակին կրած մէկ պարտութիւնը Անգլիացոց համար, ըստ որում զրամական ծանր տագնապի մը նշանն է։ Աշխարհի ամէն կողմէն Լոնտոնի վրայ քաշուած եռամսեայ թուղթերու եւ չէքերու քանակութեան վրայ, անոնք որ ճշդիւռ դաղափար ունին, անոնք միայն կ'իմանան այս լուրին տագնապիչ հանդամանքը։ Անգլիոյ պանքան 1878 էն ի վեր հինգ անդամ իր զրամադրդէի սակը 6% բարձրացուցած է։ Նախ 1878 Հոկտ. 14 ին, երբ իր պահեստի դումարն էր 8,500,000 ոսկի. 1882 Յունվար 30 ին, երբ 9,100,000 ոսկւոյ պահեստի դումար մը ունէր. 1889 Դեկտ. 31 ին, մինչ իր պահեստի դրամագլխին դումարը կը հասնէր 1,300,000 ոսկւոյ. 1890 Նոյ. 7 ին, 11,200,000 ոսկի պահեստի դումարով, եւ վերջին անդամ ալ 1899 Նոյ. 30 ին այն է 14 օր առաջ, մինչ իր պահեստի դումարը 20 միլիոն Անգլ. ոսկւոյ պատկանելի դումար մ'է։ Ասկէ դուրս է մակաբերել թէ երմտական տագնապը որքան ծանրակշիռ ըլլալու է որ Անգլիական Պանքան, 20 միլիոնի պահեստ մը ունենալով հանդերձ, հարկ տեսած է իր զրամադրդէի սակը բարձրացնել, եւ անով ալ չդոհանալով, նորէն բարձրացնելու հարկին մէջ կը զտնուի։ Հիմակ դատեցէք թէ հրատարակին վիճակը, մինչ զրամական անձկութիւնն արդէն չափէն աւելի է, ինչ պիտի ըլլայ։ Գերմանիա ալ, Անգլիոյ օրինակին հետեւելով, բարձրացուց իր զրամադրդէի սակը 6%, եւ բոլոր եւրոպական տէրութեանց մէջ, միակ Ֆրանսա է որ իր զրամադրդէի սակն անփոփոխ կրցած է պահել։

* * * Արդեօք Զինաստանի համար վարձակալութեան նոր չրջանի մը կը բացուի։ Այս անդամ Գերմանիա չէ՛ ինքնակոչ վարձակալը, կ'երեւի թէ Ֆրանսայի պահուած է առաջնութեան պատիւը։ Եւ տոյ կարգը պիտի գայ ուրիշներուն։ Անգլիա եւ Ամերիկա մերթ ընդ մերթ կը յայտարարեն թէ Զինաստանի ամբողջութիւնը անվթար պահելու եւ ընդհ. վաճառականութեան առջեւ դուռը բաց պահելու սկզբունքէն պիտի առաջնորդուի իրենց զինական աշխարհավարութիւնը, եւ ահա այդ յայտարարութեան յաջորդն օրն իսկ, դատն հեղնութիւն, Զինաստանի պարարտ հողերուն աչք ունկող պետութիւններէն մին նոր տաղնապ մը կ'ստեղծէ, եւ Թուլամորթ Զինաստանի կարկանդակէն կտոր մը կը փրցնէ, 300 միլիոն ժողովուրդ ունեցող Զինաստանը յորմէ հետէ 40 միլիոն բնակիչ ունեցող Ճարոնէն յաղթուեցաւ։ Հարիւրաւոր միլիոններ ազդած մղձաւանջը կարծես փարատեցաւ եւրոպական տէրութեանց սրտին վրայէն, եւ ահա ամէնքն ալ յանկարծակի փութացին ճաչակել զինական փիսրուն կարկանդակէն։

Հեռագիրն անակնկալ լուր մը բերաւ արդէն Ֆրանսա եւ Զինաստան իրարու հետ դժտած են, եւ Թոնքինի Ֆրանսական իշխանութիւնք արշաւախումբ մը կը պատրաստեն Հայնան կղզին զրկելու համար։ Այս կղզին, որ 2½ միլիոն ժողովուրդ ունի, չատոնց ի վեր Ֆրանսական ցանկութեան առարկայ եղած էր, ըստ որում կը դտնուի Թոնքինի ծովածոցին մէջ։ Եթէ Ֆրանսա, Անգլիոյ դժուարին կացութենէն օգտուելով, դրաւէ այդ կղզին, մրցակից բոլոր տէրութիւններն ալ իրենց բաժինն ուզելու պիտի ելլեն, եւ Եւրոպական աշխարհավարութեան ծանրութիւնը նորէն Զինաստանի չուրջը պիտի փոխադրուի։ Երկու տէրութեանց միջեւ ծագած դժուութեան լուրը հազիւ Եւրոպա հասած է, եւ ահա անդլ. կարեւոր թերթեր, իրենց դլուխ ունենալով «Թայմզը.» սկսած են յորդոր կարդալ Ֆրանսայի, որ ոմբակոծէ Դանթոնը, Եւրոպական վաճառականութեան կեդրոնը։ Այս յորդորը դրաւէ ըսել է։ Արդեօք Անգլիա, Հայնան կղզին Ֆրանսայի տալով, փոխարինութիւն մը ընել կ'ուզէ անոր։ Այն ատեն Թուսիոյ ինչ պիտի ասայ, եթէ ընդունինք որ Սամոա կղզիները Գերմանիոյ տալով, կանխաւ վճարած եղաւ Թրանսվալի փոխարէն անոր պահանջուած փոխարինութիւնը։ Եթէ Անգլիացիք իրենց Թրանսվալն ունին, ինչո՞ւ Ֆրանսացիք ալ իրենց Հայնանը չունենան։

* * * Գերման կայսրութեան երմտայոյզին վիճակաւորութեան առթիւ, արտաքին աշխարհավարութեան վրայ Մ. Պիւլովի արտասանած ճառը, որու բովանդակութիւնը մեր երկուսան թուով հրատարակած ենք արդէն, անդամ մ'եւս ցոյց կուտայ թէ Երրեակ Զինակցութիւնն առաւել քան երբեք ամուր հիմերու վրայ հաստատուած է, եւ նպատակած է Եւրոպայոյ խաղաղութեան պահպանումն։ Եւրոպայէ դուրս հեռաւոր ծովերու վրայ խաղաղութեան պահպանումն եւ Գերման դաղութներուն զարգացումն ալ Գերման նաւատորմին կրկնապատկումէն կախում ունի, կը գոչէն Վարչապետ իշխան Հոէնլոհէ եւ արտաքին գործոց նախարար Մ. Պիւլով, հասկցնելով թէ Գերմանիա որոշած է, ինչ որ ալ ըլլայ, իր նաւատորմը զօրացնել նոյնքան որքան զօրաւոր է իր ցամաքային բանակը, որպէս զի պատրաստ դտնուի ամէն պատահականութեանց առջեւ, պատահականութիւններ որք պիտի չուշանան դալ։ Մանաւանդ Մ. Պիւլով կը յայտարարէ թէ Գերմանիա, Եւրոպոյ մէջ իր զրաւած դիրքը պահելու համար, ոչ միայն Երրեակ զինակցութեան, այլ եւ Ռուսիոյ հետ բարեկամական յարաբերութիւններ տածելու հիման վրայ կոխուած է, չմոռնալով նաեւ Անգլիոյ հետ համաձայնութեամբ ապրելու հարկը, պայմանաւ սակայն որ վիճաբանութեան իրաւունքն յարգուի։

Միւս կողմէ Իտալիոյ Արտաքին գործոց նախարարն ալ կարծես իդէպ ժամուն արձագանդ կուտայ Մ. Պիւլովի խօսքերուն, ինքն ալ հաստատելով թէ Երրեակ զինակցութիւնն առաւել քան երբեք անխախտ կը մնայ իր հիման վրայ, եւ կը շարունակէ պահպանել Եւրոպոյ բաղձալի խաղաղութիւնը։ Եթէ Եւրոպոյ խաղաղութեան պահպանման համար է որ գոյութիւն ունի Երրեակը, ուրեմն մաղթենք որ միշտ անքակտելի մնայ այս քաղաքական կարդադրութիւնը, բայց Եւրոպայէ դուրս խաղաղութիւնը պահպանելու համար ալ հարկ չէ՞ որ Երրեակ մը ստեղծուի։ Ո՞վ կարդ ու սահման պիտի դնէ Եւրոպական տէրութեանց անյագ ցանկութեան, որ, եթէ Եւրոպոյ մէջ իրենց անձնական խաղաղութիւնը պահելու հոգ կը տանին, Եւրոպայէ դուրս դտնուող միւս ժողովուրդներուն հանդիստն ու խաղաղութիւնը կը խանդարեն. մինթէ անոնք ալ մարդկութեան մէկ զանգուածին մասը չե՞ն կազմեր. հէ՛ք մարդկութիւն։

ՎԻՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱՅԻ «FÉCONDITÉ»Ն

Թուրք գրագէտ Մեհմեմմէտ Բեհչէթ պէյի տեսութիւնները

Սարսափ վիպասանութիւն մը չէ, աշխարհ մ'է. մարդ անոր մէջ կրնայ կորսուիլ։ 750 էջերէ բաղկացած այդ վէպը կարդացողը ինքզինքը այն ազգակցոյզ Բարիզին մէջ պիտի կարծէ. հոն կ'ապրին, մտանանգրին մեղի ճանչցուցած ընտանիքներուն մէջտեղ, իրեն միայն յատուկ նկարագրական կորովովը՝ Զոլա կը տանի կը նետէ մեզ փոթորկալից մրրկող Բարիզի ժողովրդին մէջ. անոնց հետ կ'ապրինք։ Ինչ հմայիչ ուժ է որ մեզ մեր զտնուած տեղէն յափշտակելով եւ մեր ունեցած բոլոր առնչութիւնները, կապերը, կենցաղն ու էութիւնը մոռցնելով՝ մեծաստոր դրքի մը էջերուն մէջտեղ ուրիշ կեանքի մը՝ ուրիշ աշխարհ մը կը տանի, հոն կը մտցնէ ու հոն կ'ապրեցնէ։ Դրքին վերջը միայն մէկ ընտանիքէ սերած անհատներն երեք հարիւրի կը հասնին, եւ վէպը միայն այս ընտանիքին չուրջը չի դառնար՝ այլ տակաւին չատ ընտանիքներ կան որոնք մերձաւորներ, զաւակներ թոռներ ունին։ Այսու ամենայնիւ մեղի վէպէն աւելի մտանանգրին քաղաքը պէտք է, եւ դիտելի է որ միայն առաջին դիրքը այդ դաղափարը ըստ բաւականի պիտի կարենայ պատրաստել։

Ինչպէս որ երկասիրութեան անունէն ալ կը հասկցուի՝ նիւթը Աբբասաարման կը վերաբերի, ամէն ատեն կը դանգատուի որ քանի մը երիտասարդներու մէջ ծնունդներու նուազութեան առաջին պատճառը՝ ծնողներու զուտակ ունենալէ զզուշանալն ու զանազան միջոցներով սոյն պարտականութիւնը զանց ընելն է։ Անհաւատիկ Զոլա՝ այս բանը խնդրի նիւթ ընելով իր երկասիրութեան մէջ չատ մը ընտանիքներ երեւան կը բերէ, ամենայմ իւրաքանչիւրը մէյ մէկ պատճառով արդասաւորութեան դաղափարին դէմ հանելով։ Միայն Մ-ՊԷՔ Ֆրօման ընտանիքը՝ այդ դաղափարին այսինքն սերունդ բազմացնելու մտածման կուսակից կը ներկայացնէ։ Դործին մէջ ամէնէն աւելի ուշադրութեան արժանին՝ այս Մաթիէօ Ֆրօման անուն ընտանիքն է։ Երկրորդն է Պէչէն ընտանիքը՝ որուն համար աշխարհի մէջ կարեւորագոյն եւ միակ ուժը «դրամն»է, ուրիշներու աշխատութեամբը բազմապատկուած «դրամագլուխ»ը՝ զոր պահպանելու համար ծնողք կը պարտին իրենց նիւթական վիճակին համեմատ զաւակ մուցցանել, որովհետեւ եթէ «դրամագլուխ»մը չորս ժառանգորդներու բաժնուի՝ եւ ոչ մէկ բանի չի կըրնար ծառայել, մինչդեռ մէկ ժառանգորդի ձեռքին մէջ նոյն հարստութիւնը չատ դործեր կրնայ արտադրել։ Հոս մէջ կը բերուի Մալթիւս՝ անդլիացի մտաւորականին վարդապետութիւնն ըստ որում «դորչափ աճին ու բազմանան մարդիկ՝ պիտի դայ ժամանակ որ բնութիւնը զանոնք մնուցանելու անբաւական պիտի ըլլայ։» Ա. լեքսանդր Պոչէնի կարծիքով աղքատները, դործաւորները եթէ թշուառութենէ կը մեռնին՝ յանցանքը իրենցն է, վասն զի՝ մինչ իրենք զիրենք պարակելու անկարող են, ինչ հարկ կայ որ հետզհետէ զաւակ ունենալով՝ հրապարակը չատ մը եղեռնագործներով ու աղիճներով լեցնեն, քանի որ չպիտի կրնան մնուցանել ու դաստիարակել։ Երրորդը՝ Մորանժ ընտանիքն է. այս ալ Պոչէն ընտանիքին ստեղծած դաղափարին կուսակից կը թուի, որ է նիւթական կարողութեան չափը միշտ աչքի առջեւ ունենալ «թշուառ»ներու թիւը չաճեցնելու համար։

Ասկէ վերջը կուգայ «Սէկէն ընտանիքը»։ ասոնք ալ այր եւ կին ցոփ կեանքի մը հաճոյքներուն մէջ թաւալած՝ իրենց երկու հատիկ զաւկիներն անդամ կրթելու մասին դժուարութիւն կրելով՝ զանոնք սպասաւորներու թողած են։ Սէկէն թէպէտեւ կատարեալ չամիուշ մը՝ եւ սակայն ուրիշներէ վար չմնալու համար՝ ամէն կարեւոր հարցերու հետաքրքրութիւն մը ցոյց տալ կը ճգնի. գեղեցիկ դպրութեան եւ փիլիսոփայութեան վերջին յառաջդիմութեանց, նկարչութեան եւ երաժշտութեան վերջին կատարելութեան իրր գիտակ կ'ապրի։ Սերունդ բազմացնելու հակառակ ասոնց ունեցած դաղափարը աւելի լուրջ կ'երեւի. երկուքն ալ սա մտածումն ունին թէ կին մը իր գեղեցկութիւնը պահելու համար պէտք չէ որ զաւակ ծնի. գեղեցկագիտութեան հայեցակէտով կնոջ մը համար գեղեցիկ մնալն ինչպէս որ միմիայն ծնողաբերութիւն չունենալով հնարաւոր կ'ըլլայ, գիտութիւնն ալ միւս կողմէ կ'ապացուցանէ որ ուղղը օրքան ընդլայնի նոյնքան նաեւ մարմնին ծնուցիչ ուժը կը նուազի։ Զաւկիներու առատութիւնը թշուառութեան եւ տգիտութեան մէջ միայն կը տեսնուի, մինչդեռ մարդիկ ո՛չ թէ քանակով այլ որակով պէտք է կշիռ ունենան . . . Սէկէն ամոլը Հարիմանի եւ Շոբենհաուէրի պէս «Մարդոց համար երջանկութիւնը հնարաւոր չէ, ասոնք ոնիւոնիւնը նախանձար պէտ է համարէր։» դաղափարը չընդունելով՝ կը պնդէն յայտարարել թէ «Աշխարհի մէջ մարդիկ օրքան քիչ ըլլան թուով՝ այնքան աւելի բարեբաստիկ կ'ըլլան։» այն ատեն աւելի փափկութեամբ կը մնանին, աւելի նուրբ նուրբ դաղափարներով կ'օժտուին, աւելի գեղեցիկ կիներ երեւան կուգան՝ եւ մաքուր ու ընտրելագոյն ընկերութիւն մը կը կազմուի. բ՛ուն իսէալ կեանքը աս է իրենց համար։ Բայց ընթերցողը վէպին հանդոյցին տանելու համար՝ պէտք աւելցնենք որ Մաթիէօ Ֆրօման ընտանիքը ընութեան անդեղի օրէնքէն երբեք չեսորելով զաւկիներու եւ թոռներու տէր կ'ըլլայ (en pleine fécondité) բախտին դարմանալի բերմամբը հարուստ, հասարու եւ երջանիկ կ'ըլլայ։ Վէպին վերջին դլխուն մէջ Ֆրօման ընտանիքի դլխաւորները իրենց հաւուն եւ հանիին ամուսնութեան 70րդ տարեդարձին առթիւ խնջոյք մը կը պատրաստեն. այս խնջոյքին մէջ 150 զաւակներ կան, որոնց կիներն ու մերձաւորները միանալով՝ 300 անձի կը հասնին։ Այս 300 հոգիէն մաս մը Սէրիկէ կ'երթան, միւսները ուրիշ զանազան միջոցներով իրենց երջանկութիւնը կ'ապահովեն։ Վերջապէս ամէնքը մէկէն մատնանդրին դաղափարին կը ծառայեն ապագայի նոր ընկերութիւնը պատրաստելու համար։ Ռուկոն-Մաքարներու առաջին ընտանիքը մինչեւ Fécondité երկասիրութեան հասցնելով Զոլա հոյլ մը զարմանալի եւ խորհրդաւոր պատճառներու յաղթութիւնը կընդունակէ։

Թէեւ Զոլայի փիլիսոփայական սկզբունքն չէ փոխուած, մարդկութեան յառաջդիմութեան եւ կեանքի նկատմամբ, ինչ որ իր առաջին դրուածներուն մէջ ալ կ'երեւի, բայց առաջիններուն մէջ ցոյց տրուած յուսահատութիւնը եւ սոյն երկասիրութեան մէջ արտայայտուած լաւատեսութիւնը երկու բեւեռներ են՝ որոնք չեն կրնար իրարու մօտենալ։ Հրաչակերտ մ'է այն որ մարդ կը լացնէ. այո, սոյն Հիւկոյանման վէպը առանց լալու չի կարդացուիր, որովհետեւ նպատակը ա՛յնքան վսեմ, արտայայտած իդձը ա՛յնքան ազնիւ, պատկերացման եւ ոգեւորման կորովը այն աստիճան հրաչալի է որ ո՛չ միայն քանի մը հազար անձի արուեստի ձօն մը, այլ բոլոր մարդոց դաղափարի եւ կեանքի մնունդ մը կրնայ ըլլալ։ Թէ սոսկ եբեւ-ակայութիւն ըլլայ այն, բայց ինչ վեհ եւ սուրբ երեւակայութիւն . . . մարդիկ այս զարդուն ծնունդներու շնորհիւ բազմանալով՝ երկրիս անմարդաբնակ տեղուանքն ամէնուրեք տարածուելով, բոլոր մարդկութիւնը օգնութեան եւ եղբայրութեան զդացումով միացնելու եւ իբր ճշմարտապէս «մարդ»՝ ապրելու երեւակայութիւնն է այդ. մէջերնին թշուառ ու դժբախտ ոչ ոք դանուելով ուղղութեամբ, բարութեամբ ապրելու երեւակայութիւնն է այն։ Կենդանացուցիչ հանճարով մը՝ մեր երեւակայութեան մէջ այս «երանելի երեւակայութիւնը» յառաջ բերող Զոլայի բանաստեղծութիւնը դործին ա՛յնքան ոյժ եւ երանգ տուած է որ իրեն իսկական եւ երեւակայական ըլլալը մոռցուելով՝ այն 750 չափնկան էջերու տենդոտ ընթերցումը ամէն ինչ կ'արժէ. ահա ձեռքս զտնուած օրինակը ցոյց կուտայ թէ տակաւին հրատարակուելէն մէկ ամիս ետք 80, այնքան հազար օրինակներու հասած է։

* * *

Անհաւատիկ Մէհ. Բէուֆ պէյի խորհրդաւոր՝ բնապաշտ մեծ դրագէտին վերջին երկասիրութեան առթիւ։ Այդ խորհրդաւորութիւնը Բէուֆ պէյի հոդեւոյսականին ցոլացումը կրնանք նկատել։ Ինքը իրրեւ նոր դրագէտ դրական քննադատութեան մէջ ենթակայական (subjectif) հայեցակէտը իր իսկ դրական երկերովը (որոնց մէջ սոսկ իր տենչերը, երեւակայութիւնները եւ կեանքը կը պատկերանան) ջատագովելէ ետք, Պրիւնթիէրի պաշտպանած առարկայական (objectif) քննադատական ուղղութեան յանդած է, ուղղութիւն մը՝ որուն արդէն հետեւած է Իւլչադի զատէ Խալիտ Զիա պէյը, «Էրվէթ ը Ֆիւնուն» դրական հանդէսին համակրելի վիպագրողը։

Շուրջերնիս Հայերնե՞ր . . .

Դորեվանք Ս. ԹԱՊԱՐԵԱՆ

ՇԱՀԵԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ.—Նիւ-Եորքի մանկամարդ կիները վերջերս որոշում մը տուած են չա՛տ գործնական ու շահեկան, սակայն տարակուսելի է որ Եւայի այս աղջիկները կարենան անդրդուելի մընալ իրենց այս որոշման մէջ։ Ասոնք կազմած են ընկերութիւն մը՝ արգիլելու համար ժառանգական հիւանդութիւններու ծաւալումը։ Հանդիսաւոր կերպով ուխտած են բնաւ չամուսնանալ որ եւ է մարդու հետ՝ որուն ընտանիքի անդամները վարակուած ըլլան թոքախտ, խելագարութենէ, ալքոլամոլութենէ, կամ ուրիշ այնպիսի հիւանդութիւններէ՝ որ կարենան տարափոխուիլ ժառանգօրէն։ Եթէ այս կոյսերուն օրինակին հետեւին իրենց բոլոր քոյրերը, եւ եթէ ամուսնանալի ամուրիները նոյնչափ նախանձախնդրութիւն ցոյց տան՝ իրենց սերունդին քաջառողջութեան տեսակէտով, պիտի յաջողինք ստուգիւ բարւոքել մարդկային ցեղը։

Սան. Վրժ. Հաստէց Ա. Ն. Թ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԱՐԱՒ-ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Լէտիմիթէ, Բիմպրլէյ եւ Մաֆքինկ միշտ պաշարուած եւ ոմբակոծուած. Զօր. Մէթուէնի ու Զօր. Կաթաքրի զօրաբաժիններն, որք պաշարեալ քաղաքներուն օգնութեան կ'երթան, Պօէրներուն բուռն ընդդիմութեան պատճառաւ կէս ճամբան կանգ առնելու ստիպուած. Բարկուսոյ գաղութին մէջ, Ափրիքանտրներու ապստամբութիւնն իւղի բիծի պէս տարածուած, ահա այս է ընդհ. կացութիւնը պատերազմի թատերաբեմին վրայ։ Բայց եկած հասած է ժամը յորում զինուց բախտը ընդհուպ պիտի վճռէ երկու պատերազմիներէն մէկուն կամ միւսին ի նպաստ։ Այժմէն յանձնապաստանութիւն կ'ըլլայ սակայն կանխահաս դուշակութիւններ ընել այս տխուր պատերազմին ելքին վրայ, որ այս պահուս արեան մէջ կը թաթաւէ հարաւային Ափրիկէն։ Եթէ Անգլիացիք յաղթուին, կամ գոնէ իրենց անվեհեր հակառակորդներուն կողմէ արգիլուին յառաջանալէ, պաշարուած քաղաքներն ուշ կամ կանուխ պիտի ստիպուին անձնատուր ըլլալ, Ափրիքանտրներուն ապստամբութիւնը պիտի ընդհանրանայ, պատերազմը նոր երեւոյթ մը պիտի ստանայ, եւ Բրիտանական կայսրութիւնը պիտի պարտաւորի ահագին ճիգ մը ընել՝ Հարաւային Ափրիկէի գաղութներուն մէջ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու եւ երկու Պօէր հանրապետութիւններընտանեցնելու համար որ այնքան կորովով կը կռուին իրենց անկախութեան պահպանման համար։ Իսկ եթէ պաշարուած քաղաքներուն օգնութեան գացող զօրաբանակները յաղթական հանդիսանան, այն ատեն պիտի սկսի յարձակողական պատերազմը։ Անգլիոյ պատերազմական պաշտօնատունը թէ եւ երազած էր որ Ծննդեան տօնէն առաջ պիտի կարենայ Բրիտանական դրօշին ծածանումը տեսնել Պլէօմֆոնթէյնի վրայ, սակայն կ'երեւի թէ սխալած է իր ըրած հաշուին մէջ։

Բիմպրլիի ճամբուն վրայ.—Հեռագիրն արդէն ծանոյց թէ Զօր. Կաթաքր, որ իր զօրաբաժնով Բիմպրլիի պաշարումը բառնալու կ'երթար, ուղղելով Լորա Մէթուէնի օգնութեան հանիլ, Սբիթֆոնթէյնի մէջ յարձակած է Պօէր Զօր. Քրոնժէի զօրաց վրայ եւ չարաչար յաղթուած է, իր զօրաց հինգերորդ մասը վրայ տալով։ Այս պարտութիւնը ծանուցանող հեռագիրը կ'ըսէր նաեւ թէ նոյն ճակատամարտին օրը, Սբիթֆոնթէյնի հիւսիսային կամ արեւմտեան կողմն ալ ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենար, ինչ որ կարծել կուտայ թէ Բիմպրլիի պահապան զօրքն ալ դէպի դուրս յարձակում մ'ըրած ըլլալու է։ Եթէ ճիշդ է այս, ըսել է թէ Պօէրները երկու տարբեր յարձակմանց դէմ դրած են Լորա Մէթուէն, որ չարթուս սկիզբն իր ձեռքն առած էր զինուորական գործողութեանց ուղղութիւնը, անցեալ Ուրբ. օր Մատրը-Բիվըրի բանակաւորէն մեկնած եւ Բշ. օր յարձակած է Բրոնժէ զօրավարին վրայ։ Պէտք է գիտնալ թէ Մատրը Բիվըրէ մինչեւ Սբիթֆոնթէյն 17 քիլոմէթր տեղ է, եւ նոյն հեռաւորութիւնը կայ նաեւ Սբիթֆոնթէյնի ու Բիմպրլիի միջեւ։ Ցիշենք նաեւ թէ Լորա Մէթուէն կարեւոր օգնութիւններ ստացած էր, հեռաւակ, հեծեալ եւ թնդանօթաձիգ եւ եթէ ոչ աւելի, առնուազն 4 հրետանի ունէր իր տրամադրութեան տակ։ Մատրը-Բիվըրի մօտ, անգլ. թնդանօթաձիգներն առաւելակշիռ դեր մը ունեցած էին, բայց կը թուի թէ Զօր. Բրոնժէ եւս բաւական թուով թնդանօթներ ընդունած էր, որով կրցած է յաջողութեամբ դէմ դնել իր հակառակորդին թնդանօթներուն, եւ չախչախած է Զօր. Կաթաքրի զօրաբաժինը, թէեւ անգլիացի զօրավարը իր ուղեցոյցներուն սխալ ուղղութեան կը վերագրէ իր պարտութիւնը։

Կ'երեւի թէ Զօր. Կաթաքր սխալ հաշուած է իր թշնամւոյն զօրութիւնը։ 15,000 Պօէրներ անաւոր դիրքեր գրաւած էին Սբիթֆոնթէյնի առջեւ, եւ իրենց ճակատը կը տարածուէր 8—9 քիլոմէթր երկայնութեան մը վրայ, ամուր պատնէշներու մէջ պատսպարուած։ Միւս կողմէ Մատրը-Բիվըրի եւ Ռիէթի մէջ, ժամքոսալի ճամբուն վրայ, Պօէր բանակաւոր մը հաստատուած էր, որ Լորա Մէթուէնի ալ թեւին սպառնալու պատրաստ էր, եթէ սա յառաջ չարժէր։ Կ'ըսուի թէ Լորա Մէթուէն այս պահուս իր ձեռքին տակ ունի 12,000 հոգի։ Թէեւ ուրիշ զօրքեր ալ կը գտնուէին իր տրամադրութեան տակ, սակայն չէր կրնար զանոնք իրեն կանչել, իր հաղորդակցութեան գիծը պահպանելու ստիպուած ըլլալուն համար։ Սակայն կարելի է որ վերջին պահուն իր պարենաւորումն ապահովելէ վերջ, դէպ յառաջ չարժում մը ըրած է իր տրամադրութեան տակ գտնուած բոլոր միջոցներով թշնամւոյն վրայ քալելու համար։ Ինչ որ ալ ըլլայ բաղխումը շատ ահաւոր պիտի ըլլայ, քանի որ Պօէրներն որոշած էին չորրորդ անգամ ըլլալով ազդուապէս պաշտպանել Բիմպրլէյի ճամբան։ Մատրը-Բիվըրի երկաթուղւոյ կամուրջը նորոգուեցաւ, բայց առժամեայ կերպով, զի ուժանակը տակնուվրայ ըրած էր զայն։ Նորոգութեան պահուն, Անգլիացիք իրենց հաղորդակցութիւններն ապահովեցին, Մատրը գետին երկու ափերուն միջեւ նաւակներով չինուած կամուրջով մը։

Նոթալ դէջ.—Սըր Ռըտվըրս Պրէյը Պատերազմական Պաշտօնատան խմացուց թէ նշանացի հեռագրով կը հաղորդակցի Լէտիմիթէի հետ եւ թէ Սըր Ճորճ Հուայթէն առնուած հեռագրերը զինուորական խնդիրներու վրայ միայն տեղեկութիւններ կը հաղորդեն։ Այս է ամէնը։ Կացութիւնը միշտ անփոփոխ է։ «Ամէն ինչ լաւ կ'ընթանայ Լէտիմիթէի մէջ» կ'ըսեն պաշտօնական եւ անգլ. աղբիւրէ հասած հեռագրերը։ Պէտք է աւելցնել թէ Ֆրէրի մէջ բաւական ճշդրիտ տեղեկութիւններ ունին Լէտիմիթէի կացութեան վրայ։ Այդ տեղեկութիւնները ըստ է Պ. Սիանէյ Թօրոլտ անուն մէկը որ Լէտիմիթէի մէջ մնաւ մեռաւ։ Պ. Թորոլտ անցած Դշ. իրիկուն հիւսիսէն պաշարման գիծն անցնելով ու օձապտոյտ մեծ դարձուածք մը ընելով, յաջորդ օրը Վէնէն հասեր, անկից ալ Ֆրէրի բանակատեղին մտեր է։ Այդ մարդուն ըսածին նայելով, ոմբակոծութիւնը մեծ վնաս չի պատճառեր. քանի մը տուն միայն կործանած է։ Վաճառատուններն անցած կիրակի միայն փակուեցան։ Հարաւակողմը՝ Պէրթըրս Ֆարմի մէջ գտնուող Պէօրական խոշոր թնդանօթները վնաս չեն հասցներ։

Երբ զօրագունդերը Թուկէլայի հարաւակողմը հեռաղօտութիւններ ընելով եւ դարձած էին, Պօէրներու բանակատեղին մէջ ապստամբութիւն մը ծագեցաւ։ Օրանժցիները կը պնդէին թէ յիմարութիւն էր պաշարումը շարունակել եւ թէ իրենք կուզէին իրենց բնակարանները պաշտպանել։ Գործերը կարգադրելու համար, Պատերազմական մեծ Խորհուրդ մը գումարուած է Զօր. Ժուլէոյի նախագահութեամբ որ պատերազմի յատակագիծը պարզած է այդ առթիւ։ Պ. Թորոլտի ըսածին համաձայն, Պօէրներն իրենց բոլոր ուժերը Լէտիմիթէի հարաւակողմը կը համախմբեն. Պօէրները 25էն 30,000 հոգի։ Նոթալէն երկու հոգի զօրագունդեր Թուկէլայի անցքերը կը պահեն։ Շբ. օր ոկսան շարժումներ ընել եւ յետոյ իրենց բանակատեղիներուն միացան։ Ասոնք երկու եղեկարական ցղացուցիչներ ունին եւ ի զուր կը վարեն արեւադիր գործիքներու լուսաւոր խուրձերուն եանէն, որոնք Ֆրէրը հաղորդակցութեան մէջ կը պնեն Լէտիմիթէի հետ։

Օրանժի հաբաւակողմը. — Անգլիացիները այս կողմէն կռուի բռնուած են Պօէրական պատկառելի ուժերու հետ։ Զօրավար Ֆըրէնկ՝ Արուոնտէլի հարաւակողմը Նոր-Զելանտայի կամաւորներով չարժում մը ընկաւ ընել դէպի առաջ. ոտիկանութեան 400 պաշտօնեայ, 1 յիմանպոտ եւ երկաթուղիի 2 պաշտօնեայ Պօէրներու կողմէ դերի բռնուեցան։

Անգլիացիներուն Բասուտոյ գոյութիւնը.— Բրիտանական խորհրդարանին անդամ եւ Պատերազմական պաշտօնատան երկրական քարտուղար Պ. Բովէլ վերջերս նոր միթինկ մը գումարելով՝ շահեկան տեղեկութիւններ հաղորդեց Հարաւ-Ափրիկէ ղրկուած ու զրկուելիք ռազմական նիւթերուն վրայ։ Երբ Անգլ. բոլոր զօրագունդերը հասնին, Հարաւ-Ափրիկէի մէջ Անգլիոյ ունեցած ուժը հեռաւեալը պիտի ըլլայ։

17 Գունդ հեծելազօրք՝ 8,660 հոգի, 7 ձիաւոր հրետանի՝ 8,940 հոգի, 27 հեծեալ հրետանի եւ 1 լեռնային հրետանի 210 թնդանօթ, 58 վագոն հեռաւակ՝ 61,840 հոգի, ռազմական գոյքերը փոխադրող 3,175 հոգի, առողջապահական ապասարկուներ՝ 2,380 հոգի, հրետանի փոխադրողներ՝ 590 հոգի, այլ եւ այլ 225 հոգի։

Պատերազմական Պաշտօնատան կողմէ ղրկուած զօրքերուն թիւն է ուրեմն 89,070 հոգի որուն վրայ պէտք է աւելցնել ծովային պաշտօնատունէն 1,100 հոգի 38 թնդանօթով, տեղական գունդեր 13,200 հոգի. Դանատացիներ եւ Աւստրալիացիներ 2,400 հոգի. ընդ ամէնը 105,770 հոգի զոր անգլ. կայսրութիւնը մինչեւ հիմա չարժման մէջ դրած է Պօէրներուն դէմ։ Իսկ այս վերջինները (Պօէրները) միայն 50,000ի չափ զօրք կրնան հանել։

Հոլանդայի մէջ.— Ամսթերտամի մէջ ադամանդ տաշող գործաւորներուն թիւը գրեթէ 1,600 հոգի է։ Անոնցմէ մէկ քանի հարիւր հոգի քանի մը օր կ'աշխատին, բայց հաստատուն աշխատութիւն մը չունին։

Այս անգործութեան պատճառն է Հարաւ-Ափրիկէի պատերազմը։

Անցեալ շաբթու քիչ մը անտաշ ադամանդ հասաւ։ Դեկտեմբերի մէջ ալ կացութիւնը անփոփոխ պիտի մնայ։ Բայց կ'ենթադրուի թէ այս անգործութիւնը մեծ համեմատութիւններ պիտի առնէ յունվարի մէջ՝ երբ խստ ձմեռը սկսի։ Ամսթերտամի տէր 3,000 գործաւոր ապրուստի ամէն միջոցէ զուրկ պիտի մնան։

Այդ դժբախտ գործաւորներու շատերն անկարող ըլլալով իրենց տուրքերը վճարել, խնդրագրեր պիտի մատուցանեն ձեռնհաս իշխանութեանց, որպէսզի օգնութեան ձեռք կարկառէ այս ոտնտեսական տագնապին զոհերուն։

ՓԻԼԻՊԵԱՆՆԵՐԸ.—Դեկտ. 3ին, Լուզոնի հիւսիսակողմը եւ Սէբվանթէսի մօտերը նոր ու կարեւոր կռիւ մը տեղի ունեցեր է։

Զորս ժամուան կատաղի կռուէ մը ետք՝ Ամերիկացիները փախուցին Սկինալոսի պահակաղօրքը որուն հրամանատարն էր Կրէկորիօ Բիլառ։ Ապստամբները 70 սպաննուած եւ վիրաւոր ունին։ Կը կարծուի թէ Զօր. Բիլառ մեռեալներուն մէջ կը գտնուի։ Ամերիկացիները 1 սպաննուած եւ 6 վիրաւոր ունեցան։

Զօր. Եունկ Պէնկուէտ քաղաքը դրաւած է, ուր 600 Սպանիացի գերի կը գտնուին։

«Հէրալտ» Նիկրոս կղզիէն կ'իմանայ թէ տեղական Լէտիտա՝ ընիկներու մէկ ապստամբութեան մէջոցին սպաննուած է։

Զօր. Օթիսի ղրկած յաղթանակներու վիճակագրոյցին հակառակ, Մ. Նահանգներու մէջ հանրային կարծիքը լաւատեսօրէն չի դիտեր այդ պատերազմը որ միշտ վերսկսելու վրայ է եւ որուն վախճանը չի տեսնուիր։ Զանազան կողմերէ փափաք կը յայտնեն որ ղրկուած բանակին ընդհ. հրամանատարը եւ կանչուի, որովհետեւ ա՛յնպէս կը նկատեն թէ անոր քաջած հեռագիրներն աւելի երկրին վարչութեան հայեցակէտներուն կը համաձայնին, քան թէ կացութեան վրայ ճիշդ ու որոշ գաղափար մը կուտան։

Սակէ զատ, Խորհրդարանը քիչ ատենէն գաղթային խնդիրներու վիճարանութեան պիտի սկսի։ Խորհրդարանը որոշեց յատուկ յանձնաժողով մը կազմել որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ Փիլիպպեանցիներու եւ Փորթօ-Ռիքոյի վերաբերեալ խնդիրները քննել։

ԹՈՒՍԹՈՆ, Ռուսիոյ ամէնէն մեծ ընկերական վիպագիրը, որ սատիկ խիթէ բռնուած էր, ծանր վիճակի մը մէջ է հիմա։ Տաքութիւն չունի. սիրտը կանոնաւորաբար կը բաբախէ բայց շատ տկար կերպով։ Հիւանդը շատ տկարացած է ուանկոլնի կը ծառայէ։

ՄՐ. ԶԷՄՊՐԼԷՅՆԻ ՄԷԿ ՃԱՌԸ.—Մր. Զէմպրլէյն Դեկտ. 3ին նոր ճառ մը արտասանեց. բայց այս անգամ խնդիրը քաղաքականութեան շուրջը չի դառնար։ Պիրմինկհամի մէջ, դծագրութեան դպրոցի մը մրցանակաբաշխութեանը նախագահելով Մր. Զէմպրլէյն Անգլիոյ մէջ Զարգացկարչութեան ունենալիք ապագային վերայ խօսեցաւ։ Կ'երեւայ թէ այս նիւթը քաղաքականութենէ աւելի ներշնչող է բանախօսին համար։ Այս անգամ Մր. Զէմպրլէյն շա՛տ իրաւացի դիտողութիւններ ըրաւ Ճարտարարուեստի վրայ։ Իրաւ որ բաւական հետաքրքրաշարժ կը թուի երբ Դաղթային Պատերազմի ամէնէն տաք միջոցին, դաղթային նախարարը ժամանակ կը գտնէ իր ունկնդիրներուն արուեստական խնդիրներու վրայ խօսելու։ Սակայն՝ Բրիտանական դիւանագէտներու մէկ մասնաւոր յատկութիւն ըլլալու է։

ՍԵՐԲԻԱ.— Պէլկրատէ «Նայէ Ֆրայէ Բրէսթ»ի կը գրեն.

Քաղաքական կարեւոր եղելութիւն մը առանց աղմուկի կատարուեցաւ Սերբիոյ մէջ։ Ազգային կուսակցութեան երկու հատուածներուն պետերը, Պ.Պ. Աւտոմովիչ եւ Բիսարաճ հաշտուեցան եւ այս հաշտութեան արդիւնքը պիտի ըլլայ Ազգային մեծ կուսակցութեան վերահաստատումը, որուն պետն էր առենօք հանգուցեալ Բիսարիչ։ Ցառաջիկայ կուսակցութիւնն արդէն ընտրելի հրաժարած եւ արմատական կուսակցութիւնն ալ վերջին դէպքերէն ի վեր ամրողջովին կազմալուծուած ըլլալով՝ ազգային չորս-Ջանտարներու մէջ այնպէս կը կարծեն թէ ազգային ազգային կուսակցութեան կը պատկանի, եւ թէ այս վերջինը Սերբիոյ մէջ մեծ դեր մը խաղալու պիտի կոչուի նորէն։ Ասկէ զատ, ազգային կուսակցութիւնը իր արքայական գերդատանին նկարագիրը միշտ պահած ըլլալով՝ անշուշտ արդի կառավարութիւնը անոր վերահաստատման ո՛ եւ է խոչընդոտ չպիտի յարուցանէ. թերեւս, նոյն իսկ մինչեւ աստիճան մը պիտի աջակցի անոր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. Պատրիարքը՝ Կէտիկ-Բաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն քարոզչութիւնը, Թաղ. Խորհրդի խնդրանքով, Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Սուքիասեանի յանձնած է որ անցեալ կիրակէն սկսեալ՝ այդ պաշտօնին ձեռնարկելով՝ անցեալ կիրակի օրն ալ՝ իր առաջին այցելութիւնը տուաւ նոյն եկեղեցին, եւ իր անդրանիկ հակիրճ քարոզը խօսեցաւ։

—Հալէպի առաջնորդական Տեղապահ Ներկարարեան Տ. Պետրոս Ծ. Վարդապետի խնդիրը ծագում առած է Եկիպտոսի մէջ ծագած ժառանգական խնդրէ մը։

Տ. Պետրոս Ծ. վարդապետ եւ Հալէպի Թաղ. Ժողովը՝ այդ խնդիրին շուրջը դերեր կը կատարեն, եւ իրարու հակառակ ու հակասական տեղեկագիրներ ղրկած են Պատրիարքարան։

Եւ որովհետեւ Ազգ. Պատրիարքարանը ասկից առաջ, ըստ յանձնարարութեան Տ. Պետրոս Ծ. վարդապետի, ժառանգորդներու մասին վկայագիր տուած եւ ղրկած է, Հալէպի Թաղ. Ժողովը բողոք մը ղրկելով այդ գործողութեան դէմ, քննութիւն կը պահանջէ։

Ծ. Հ. կը լսենք թէ այս խնդրին լուծումը յետաձգուած է, մինչեւ որ Կաթ. ընտրութիւնը կատարուի։

ԹԱՂԵՐԷՆ

Ցառաջիկայ Կիր. օր Մայր եկեղեցւոյ հանդուցեալ Տ. Արսէն քհնյ. Տէր Յովսէփեանի քառասունքն ըլլալով՝ «Գումարուի չորից միացեալ Թաղից Ազգասիրաց» Տնօրէն Ժողովը դիմում ըրած է Ս. Պատրիարքին՝ յանձնարարելու բարձրաստիճան եկեղեցականի մը որ ի յիշատակ հանգուցեալին յատուկ Ս. Պատարագ մատուցանէ եւ հոգեհանդիսական պաշտօն կատարուի։ Ս. Պատրիարքը ինքը պիտի քարոզ տայ նոյն օրը Մայր եկեղեցւոյ մէջ, եթէ Եէնիքպարուի եկեղեցին պատարագելու համար չարամադրուի, նոյն թաղի եկեղեցւոյն տնտեսութեան առթիւ։

—Հանդուցեալ Մատուռեան Սիմոն պէյի հոգւոյն համար, Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Տ. Վահրամ եպիս. Մանկունի Օրթագիւղի եկեղեցին, եւ այս առթիւ հոգեհանդիսական պաշտօն պիտի կատարուի։ Ցատկապէս հրաւիրեալ են նոյն հոգեւոր հանդէսին՝ Աճէմեան Տ. Մատթէոս Վրդ., Գալըջեան Տ. Վրթանէս Վրդ., Տ. Կարապետ Աւագ քահանայ Սէթեան, եւ Տ. Գրիգոր Ճիւպէճեան։

—Հանդուցեալ Տ. Սիմէոն Արքեպս. Սէֆերեանի մեծ եղբայրը, Խաչատուր աղա Սէֆերեան, որ Երուսաղէմատունը կը ընակէր, երէկ իր մահկանացուն կնքեց։ Հարիւր տարեկանի մօտ էր այս բարի ծերունին, եւ մնաւ զառամութեան նշան ցոյց չէր տար։ Կը պատմէր ինք թէ 1828ին, Մայր եկեղեցւոյ շինութեան անձամբ մասնակցած եւ թէ մինչեւ իսկ ամիսներով գործաւորութիւն ըրած էր Ամիրաներու Ամիրայ Պէղճեանի քաջալերութեամբ որ բարերարն է նոյն աւագ եկեղեցւոյ։ Վերաշինութեան։

—Աստվմ էֆ. Տէրոյենց երկու տարիէ ի վեր իր գրական ժամանց, ձեռնարկած է ժ. դարու Հայոց կրօնական եւ բարոյական կեանքին վրայ ուսումնասիրութիւն մը պատրաստել։

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Եղիպտոսի Առաջ. ընտրութեան համար, առ այժմ Առաջնորդական Տեղապահ մը կ'ուզեն։ Եթէ կարելի ըլլար, կ'առաջարկէինք Բերայի աւագերէց Տ. Յովհաննէս Աւագ-քահանայ Մկրտիանը, որ ծանօթ է Եղիպտոսի ազգային գէմքերուն գործերով, ընտրել եւ ղրկել՝ իրրեւ փոխ-Առաջնորդ Եղիպտոս, ուր իր հիւանդութենէ ալ քիչ շատ պիտի կազդուրուի, եւ Առաջնորդական յարմար ընտրութիւն մ'ալ կատարելով՝ կրնայ այցելել Երուսաղէմ, իր առաջադրեալ ուխտը կատարելու, եւ ուրախութեամբ վերադառնալու Պոլիս, իր համարատուութիւնը ներկայացնելու Ազգ. Կեդր. Վարչութեան։

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԲՐՈՆԻԿ

Բարիզի Հայ գաղթականութեան այցելու հովիւ Տ. Վռամշապուհ քահանայ Քիպարեան, անցեալ վերջընթեր Եշ. օր Ադէքսանդրիա հասած եւ յետոյ ճամբան շարունակելով, Դշ. օր Մարսիլիա ժամանած է ողջամբ, ինչպէս կը հաղորդէ եկած մասնաւոր հեռագիր մը։

Տ. Վռամշապուհ Քահանայ՝ Մարսիլիա պիտի մնայ քանի մը օր, ուր կը գտնուի նաեւ Իւթիւճեան Տ. Գէորգ եպիսկոպոսը, որու պիտի մատուցանէ՝ իր պաշտօնին վերարերեալ Ազգ. պատրիարքարանի պաշտօնաթուղթերը։

Դ Ա Ի Ա Ռ Ն Ե Ր Է Ն

Ատանայի Պետրոսեան ծանօթ դերդաստանի անդամներէն Տօքթ. Միհրան էֆ. Պետրոսեան որ Պէրպէրեան վարժարանի նախկին փայլուն շրջանաւարտներէն է, իր բժշկական դասընթացքը աւարտելով, ամիսներէ ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուէր։ Նախընթաց օր Թաղասէտութեան բժշկական պաշտօնով մեկնեցաւ Շամ, ուր կը յուսանք թէ իր ճարտարութեան շնորհիւ, մեծ համբաւ մը պիտի չունէ, եւ գնահատուի ոչ միայն կառավարութեան այլ եւ տեղւոյն ամենազգի ժողովրդին կողմէ։

—Նոյեմբ. 18 թուականաւ Էրզրումէն Տ. Սահակ Ծ. Վարդապետ նամակ մը գրելով՝ մեզի կը յայտնէ թէ Պատրիարքարանի կողմէ իրեն տրուած ճանապարհածախսի դումարը ոչ թէ քանցինդ ոսկի, այլ քսան ոսկի է, զոր ընդունած է Պատր. փոխանորդ Ճէվահիրճեան Տ. Գաբրիէլ Եպիսկոպոսի ձեռքով։

Գալով այդ 20 ոսկւոյն, կը գրէ թէ «Այդ գումարն ալ մինչեւ Էրզրում հաղիւմեղ հասաւ, զի վերահաս հիւանդութեանս պատճառաւ, բժիշկներուն տալով եւ ճանապարհին ծախսելով՝ դրամս հատաւ։ Այժմ չուարած եմ թէ ինչպէս պիտի հասնինք մինչեւ մեր տեղը, քանի որ տակ մը չէ մնացած քով, նայինք թէ Աստուած ինչպէս կը կամենայ»։

—Ամասիոյ 22ին Ամասիա վերադարձաւ Դեր. Արիստակէս վարդապետ Վանքեան որ Մարզուան գացած էր թեմական առկախ մնացած խնդիրները կարգադրելու համար։ Հոն կատարած է նաեւ թաղ. խորհուրդի ընտրութիւնը։

Տեղւոյս Թաղ. ժողովի եւ կրօնական ժողովի Պատրիարքական վաւերագիրը եկած ըլլալով՝ Նոյ. 28ին պիտի կարգացուի, Սբ. Նիկողոսի եկեղեցւոյն մէջ, եւ նոյն օրը եկեղեցւոյն (Սբ. Նիկողոսի) տօնն ըլլալով, տեղացի հայրը պիտի պատարագէ, խօսելով նաեւ աւուր պատշաճի քարոզ մը։

—Ափիոն Գարահիսարէն «Գիմ-Այր» ստորագրութեամբ կը գրեն մեզի։

Քաղբիս Ս. Սահակեան Ազգ. երկսեռ վարժարանները բաւական ժամանակէ ի վեր անկարգարան վիճակ մը ունէին, այնպէս որ ցարդ ծախսուած դրամներուն փոխարէն իրական արդիւնք մը տեսնուած չէր։

Այժմ, Գարահիսարցիներս ուրախութեամբ կը տեսնենք թէ ներկայ հոգաբարձութիւնը որ իր սահմանուած պարտականութեան գիտակ տարբերէ կազմուած է, գովելի եռանդամբ կ'աշխատի աջակցիլ նորընտիր Տեսուչ Յակոբ էֆ. Պազպազեանի՝ որ բնական ու չափական դիտութեան եւ գծագրութեան ճիւղերու երկու փոքր ուսուցիչներ, նաեւ ձեւատուութեան եւ ձեռարուեստի համար Ուսուցչուհի մ'ալ պաշտօնի կանչելով՝ քիչ ժամանակի մէջ յաջողած է Կեդր. Ուսումնական Խորհրդի ծրագրին համաձայն ծրագիր մը պատրաստել, կարգերը կազմակերպել, եւ ուրիշ նորանոր կարգադրութիւններ ընել, այնպէս որ զգալի փոփոխութիւն մը կը տեսնենք այժմէն աշակերտներու թէ՛ ուսումնական եւ թէ՛ կրթական վիճակին վրայ։

ՍԱՐԳԻՍ ՊԷՅԻ

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Պալեան Սարգիս պէյէն մնացած ադամանդներն սկսած են ծախսուիլ։ Կ'ըսուի Հազար լիրա արժող զմրուխտ մը, առանց միջնորդներու դիմելու, ծախսուած է 400 ոսկիի։ Գնողն ալ իսկոյն 600 ոսկիի ուրիշ գնող մը գտեր եւ ծախեր է։ Կ'ըսուի թէ՝ ալ աւելի մեծ գին կ'արժէ սոյն զմրուխտը։

Նոյնպէս կը լսենք թէ 20,000 ոսկւոյ «Օրօրթէօր» Ֆրանսական թղթեր ունի եղեր։ Չենք գիտեր թէ որո՞ւ ձեռքը կը գտնուին այս պահուս։

«Քրէտի Լիոնէ»ի պանքան գտնուած դրամէն 3,000 լիրան առնելու համար, ծանօթ փաստաբան՝ Գրիգոր էֆ. Զօնրաշ, 500 լիրա կանխիկ ստացեր է ժառանգորդներէն։ Ոմանք ալ կ'ըսեն թէ 300 ոսկին

կանխիկ առած է, եւ ըստ այնմ կատարած է այդ գործողութիւնը։

Սարգիս պէյի յուղարկաւորութեան առթիւ Հայ լրագիրներու դրամ մը վճարուած չէ Սարգիս պէյի ժառանգորդներու կողմէ, պատճառաբանուելով թէ լրագրի մը անօրէնութեան կողմէ՝ մահազդին հրատարակութեան համար միանուագ հինգ լիրա պահանջուեր է։ Ինչ իրաւունք է մէկուն ըրածը, ուրիշներուն տուժել տալ։

ՍՎԱՍՑԻՆԵՐՈՒՆ

Տեղդ գործակալ կարգուած է Մ. էֆ. Իսպիրեան։

ՎԻԻՊԱԿ.—Մեր առաջին երեսին մէջ՝ Լոնտոնի ոսկարանին վրայ գրուած հատուածին մէջ, «Չին 6է» խօսքը պիտի ըլլայ «6%է». Նոյնպէս 24դ. տողին մէջ «1,300,000 թիւը պիտի ըլլայ 9,300,000։

Մ. ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԵՏԱՔՍԵԼԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ,
Ֆոռեստի Լիոնեի կից, թիւ 8

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ յաճախորդներուն թէ իր մետաքսեղէններու եւ արդուզարդի ապրանքները, ձմեռնային եղանակի նպաստաւոր տեսակէտով ճոխացուցած է։

ՀԱՐՆԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐ իրենց զարդարանքներով ընտիր արծաթապատ ափսէներ, մատուկներ, օժտի համար ճերմակեղէններ, մկրատութեան հագուստ եւ զլխարկ, կիներու եւ օրիորդներու ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ որոնք վերջին ձեւերու վրայ պատրաստուելով՝ կէս ժամէն կը յանձնուին, զլխարկի փետուր էգրէթ ծաղիկ եւայլն։ Նոյնպէս Թաւիշէ եւ մետաքսեղէնէ ՓԵՂԵՐԻՆՆԵՐ, պատրաստ եւ չափու վրայ անհաւատալի ժամն գներով։ Կը գտնուին ամէն տեսակ մետաքսէ կերպասներ, ինչպէս սաթէն, լիոն, օթոման, արմիւր, կրօն, եւն. եւն։ Թիւլիւղիոն, թաւիշ, բասմանթերի, խարտ, քոլիսէ, քորսէ, ֆիշիւ, չալ, րօնժէ, կոֆռէ ժիլէցու կոֆռէ, քռէի անկէ, պալայեզ, թանթէլայ, քորտէլայ, ֆէյտոն, սանդինէզ, ֆռու ֆռու, կոճակ, ձեռագործի ծաղիկ, տերեւ, թուղթ, թաղար, ալմոնիներու համար ծառեր եւն. եւն։

Ապրանքներու տղնուութիւն եւ գիներու խիստ ժամանակութիւն։ Փութով կը կատարուին դաւառներէ եկած յանձնարարութիւններ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Ուլայի Բ. աստիճան արուեցաւ Մէարիֆի բարձր ժողովին Ա. քարտուղար Խալիլ Էֆէնի պէյի, եւ Սալիսէի աստիճան Այտընի նահանգին Մէարիֆի համարակալ Ազիզ Մահմուտ էֆ.։

Դ. Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան Ընդհ. Համարակալութեան Բ. ճիւղին Միւմէյիզ Նէսիպ էֆ.։

—Պարայէ Նոյ. 29 եւ 30 թուով պաշտօնական երկու հեռագիր կը ծանուցանեն Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ Պարայի նահանգին մէջ հնգաստի ո եւ է դէպք չէ պատահած նոյն օրերուն մէջ։

—Այտընի երկրաշարժէն արկածեալներուն համար բացուած հանգանակութեան դումարը ցարդ 3,371,434 դրուշի հասած է։

ՍՈՒՐԲԻՒ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆՔ յառաջիկայ Բշ. օր Սկիւտար պիտի փոխադրուի Մանսուսէի Թէքիր-Տաղ չոգենաւով։

ԹՈՒՐԻՆՕՑԻ կոմսը նախընթաց օր պարատական կառքերով Պոլսոյ կողմն անցնելով, մեծ շուկային կարեւոր մասերն այցելեց, ինչպէս ոսկերիչներու շուկան, Պէզէսթէնը։ Կոմսը այսօր ներկայ պիտի գտնուի Սէլամլըքի արարողութեան, եւ իր հրաժեշտի ողջոյնը պիտի մատուցանէ Վեհ. Սուլթանին։

—Վեհ. Սուլթանը Թուրինոյի կոմսին նուիրեց ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան եւ անոր հետեւորդներուն ալ շնորհեց զանազան պատուանշաններ։

—Թուրինոյի կոմսը երէկ առաւօտ էյուպ երթալով, պատմական մզկիթին այցելեց եւ ապա պատշգամ մը կատարեց կ. Պոլսոյ պատմական պարիսպներուն շուրջը։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանը նախընթաց օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Յունաց Պատրիարքին հետ։

ՕՍՄ. ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒ Բանչէլէրները, իրենց պաշտօնատեղին ուղեւորուելէ առաջ, Հիւպատոսական Դիւանի մատուկին երաշխաւորութիւն մը պիտիտան։

ԿՐԵՏԱՑԻ մը, որ Սելանիկի ոստիկանութեան մէջ մտած էր, անցեալ կիր. օր անձնասպան եղաւ, բերանին մէջ ռիվոլվէրի հարուած մը պարպելով։

ԱՐՄՏԻՐԻ զինուորը կ'ինքնան Եւրոպական հրապարակին վրայ։ Իսկ ընկերոջին գինն ամուր է եւ կը բարձրանայ։

ԴԵՐՄԱՆ դեսպանատան զինուորական կցորդ հազարապետ Մորկէն նախընթաց առաւօտ Բանկալթիի զինուորական վարժարանին մէջ ներկայ գտնուեցաւ պատերազմական մարզանքի մը, եւ ապա Հարաւ-Ափրիկեան պատերազմական պատմութիւնն ըրաւ ուսանողաց, քարտէս ի ձեռին։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Բիզբաչա բոլորովին ապաքինած ըլլալով՝ նախընթաց օր կրցաւ Նախարարաց Խորհուրդին ներկայ գտնուիլ։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆ որոշեց որ Արտաքին Գործերու Նախարարն այսուհետեւ, իւրաքանչիւր պաշտօնեայի զատ զատ ամսականի «ոռբէի» մը յանձնէ։

ԿԱՑՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆ որոշեց Անգլիոյ մէջ իր ունեցած հիւպատոսներուն մէջ զանազան փոփոխութիւններ ընել։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ չինութեանց նախարարութիւնը ծանոյց Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ Անատոլուի երկաթուղւոյ ընկերութիւնը Պոլիս բերուելիք փայտին փոխադրութեան սակացոյցը զեղչած է։ Ասկէց առաջ մէկ վագոն փայտի փոխադրութեան համար 4 ոսկի կը պահանջէր, բայց հիմակ 3 ոսկիով պիտի չատանայ պայմանաւ սակայն որ փոխադրելիք քանակութիւնը 50 վագոնէն պակաս չըլլայ։ Այս անօրինութիւնը Բշ. օր պիտի սկսի գործադրուիլ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ Իսլամ ժողովուրդը 200 պարկ ըրինձ ձիաստէ զրկած է, Մէքքէ ուխտի գացող կարօտ ուխտաւորներուն բաժնուելու համար։ Կայս. հրամանաւ, սոյն 200 պարկ ըրինձը մուքատուրքէ ազատ պիտի մնայ։

ՊՐՈՒՍԱՑԻ նահանգին Դարա-Հիսար գաւառակին մօտէն ըլլսող եւ Թիու Ջուր անուամբ ծանօթ հանքային ջուրը շահագործելու համար, մինաչեորհ խնդրուած է Կայս. կառավարութենէն։ Սակայն կրթական նախարարութիւնը նկատելով որ այդ ջուրին շահագործութեան արդիւնքն ասկէ առաջ տեղւոյն նախնական զարդոցներուն ծախուց յատկացուած էր, խնդրած է Բ. Դռնէն եկը չտալ մինաչեորհի խնդրանքին։

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ որոշած է մայրաքաղաքիս մէջ երկու թատրոն կառուցանել, ժամանակիս եւ առողջապահական պայմաններու համաձայն։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Յայտնի է թէ Մայրաքաղաքիս մէջ գործող ապահովագրական օտար ընկերութիւններուն եւ կալուածատէրերուն միջեւ եթէ ո եւ է վէճ կամ դատ ծագի, կալուածատէրը պարտի ապահովագրական ընկերութեան պատկանած տեղւոյն դատարաններուն դիմել, ինչ որ մեծամեծ դժուարութեանց պատճառ կ'ըլլայ։ Սակայն Օսմ. ապահովագրական ընկերութեան համար այնպէս չէ, որով Իպտամի խօսքին նայելով, սոյն ընկերութեան գործառնութիւնք տակաւ կ'աւելնան, այնպէս որ մինչ անցեալ տարի զուտ հասոյթը 23,000 ոսկի եղած էր, այս տարուան հասոյթը 50,000 ոսկի եղած է։

ԱՂԻ ԶՏԱՐԱՆ.—Կ. Պոլսոյ եւ Կայս. Նահանգներուն մէջ, զտարաններ բանալու արտօնութիւն տրուած է Պալեան Մինաս պէյի։

ՄԱՐԻՒԷՕԶ տակաւ առ տակաւ կ'ընդարձակուի։ Բաղաքապետութիւնը նկատելով որ երկաթուղւոյ արդի կայարանն անբաւական է, զիւղին մէկ յարմար կողմը նոր կայարան մը կառուցանելու հարկը ծանուցած է Բ. Դրան։ Խնդիրը պետական խորհրդոյ քննութեան յանձնուած է։

ՄԱՐՍԱՑԻՆ տակացոյցները նորոգելու պաշտօն ունեցող Յանձնաժողովին հրահանգ տրուեցաւ որպէս զի փութացնէ իր աշխատութիւնները։

«ՖԱՐ ՏԱԼԷՐՍԱՆՏՐԻ» կը ծանուցանէ թէ Պելճիոյ թագաւորն այս ձմեռ Եգիպտոս պիտի այցելէ։

ԶԵՆԴ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.—Նանեայի Նահանգին տրոյ պաշտօնեայ Աքիճ էֆ. դատաստանի պիտի ենթարկուի իր գործած զեղծումներուն պատճառաւ։

ԱՒՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ վարչութիւնը շրջաբերական մը ուղղելով բոլոր առողջապահական կայարաններուն, ծանոյց թէ Դեկտ. 12էն (Բ. Ե.) սկսեալ վերցած է Եգիպտոսէ եկած չոգենաւերուն համար կատարուած քարանդինան։ Եգիպտոսէ եկած թարմ պտուղներն ու բանջարեղէնները պիտի ընդունուին իբրեւ մաքուր, եւ թղթատարական պայուսակներն այլ եւս պիտի չհանկանխուին։ Նոյնպէս ջնջուած է Պասրայէ եկողներուն դէմ հաստատուած տասնօրեայ քարանդինան։

ԵՒՐՈՊԻՈՑ Օսմ. դեսպանատուններն Եւրոպոյ վաճառականութեան նկատմամբ ընդարձակ տեղեկագրեր զրկած են Բ. Դրան։ Արտաքին գործոց Նախարարութեան առեւտրական գործոց սենեկին յանձնուեցան, քննուելու համար։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ Պարտուց Վարչութեան ընդհ. տնօրէն կոմս տ'Ամոնու վաղը մայրաքաղաքս կ'սպասուի Եւրոպայէ։

ԷՏԻՐՆԷԻ հասած հեռագրի մը համաձայն Թումմայի եւ Մարիցայի ջուրերը մէկ մէթր բարձրացեր են։

ՈՂՋԱՐ.—Անցած օր Պուլկարիայէն 2000 ոչխար հասաւ մայրաքաղաքս։

ԴՈՂ. ԿԻՆԵՐ.—Ատենէ մը ի վեր խել մը անծանօթ կիներ թաղերը կը շրջագային եւ տուներու դռները կը զարնեն առաջարկելով իրենց քով ունեցած մանր մունր ապրանքները գնել։ Այդ կիները ընդհանրապէս շրջազգեստ, մուշտակ եւայլն կը ծախեն շատ աժան գիներով, որպէս զի տան տիրուհիները գիներու աժանութենէն հրապուրուելով՝ ուշադրութիւնն ուրիշ կողմ չդարձնեն եւ իրենք ալ տրիթէն օգուտ քաղելով գտածնին գողնան, երբեմն թանկագին առարկաներ իսկ։ Բայց զարմանալին սա է որ այս գողուհիները նոյն իսկ կը համարձակին ձեռք վերցնել եւ սպառնալ տանտիրուհիներուն։ Հանրութիւնը կը զգուշացնենք այս ճարպիկ գողուհիներէն։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Եգիպտոսի Խեդիվին եղբայր Մէհմէտ Ալի բաշա Դեկտ. 6ին Դահիրէի մէջ կոչունք մը տուեր է հանգուցեալ Ֆէրտինանտ՝ տը Լէսէպսի ընտանեաց անդամներուն, որք այս պահուս Դահիրէ կը գտնուին։

—Սերտար Քիչնէր բաշա յառաջիկայ չարթու Օսմանիէ Դահիրէ կ'ապասուի։ Կ'ըսուի թէ Լոնտոն պիտի երթայ, եւ կարեւոր հրամանատարութեամբ Թրանսվալ պիտի զրկուի, մանաւանդ որ Անգլիացիներուն կրած վերջին պարտութիւնները անհրաժեշտ ըրած են որ Լորտ Քիչնէրի պէս կարող ձեռքի մը յանձնուի անդլ. զօրաց բանտը։

ՋՄԵՌԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ.—Վերջին օրերս Աստրիանուպոլսոյ նահանգին զանազան կէտերուն վրայ պատահած փոթորիկը կարծուածէն շատ աւելի վնասներ պատճառած է։ Ողողումներն աղետաբեր եղած են։ Կիւմիւլճինա մանաւանդ շատ վնասուած է։ Բացի փլած տուներէն, որոց ճիշդ թիւը դեռ յայտնի չէ, վերջերս չինուած մեծաձախ կամուրջը զրեթէ բոլորովին քանդուեր է։ Բարեբախտաբար գետերուն ջուրերն սկսեր են քաշուիլ, եւ թաղերը ողողումներէ ազատուեր են։

Մ. ՎԱԼՕՌԻ, մայրաքաղաքիս ծանօթ փաստաբանը, Բարիզի Դեղարուեստից Ակադեմիային պատուակալ թղթակից անուանուեցաւ՝ ճարտարապետական ճիւղին համար։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Եղեռնագործ Ատեանը՝ չղթայակապ մնալ ենթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Ճիպալիի Եօրկի անուն սափրիչ մը, որ զիտամբ իր խանութը փոնկցուցած էր։

ՊԱՂՏԱՏԻ կուսակալութիւնը նորէն 100 ոսկի զրկեց Այտընի երկրաշարժէն արկածեալներուն համար։

ՍԷՐԷՆԶԷ Դեկտ. 10 թուով կը գրեն թէ Տոքդ. Ժաք բաշա Բշ. օր հոն հասնելով, զինուորական հիւանդանոցները աչքէ անցուցեր է եւ ապա Տրոմա ուղեւորեր է, տեղւոյն հիւանդանոցներն ալ քննելու համար։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.—Դալաթիոյ ոստիկանութիւնը նախընթաց գիշեր ձերբակալեց քանի մը չարագործներ, երբ կը փորձէին մանել հացագործ Մարքոյի սենեակը։ Գողերն որ երկաթեայ կեռերով եւ ուրիշ գործիքներով զինուած էին։ Կալաթա-Սարայի պահականոցը տարուեցան։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ Մեր լրագիրը կը հաստատէ թէ ամբողջ Պուլկարիոյ մէջ մնանկութիւնք իրարու կը յաջորդէն, տիրող դրամական տագնապին պատճառաւ։

ՕՐՕԶՏԻ ՊԱՌ, որ ֆէսի գործը մենաշնորհի վերածեց, հիմակ ալ սկսած է Սելանիկի մէջ Սենտիքա մը կազմել, որպէս զի հոն ալ իր ուղած գնով ծախէ ֆէսը, ի վնաս ժողովրդեան։

ԳՈՍՈՎԱՑԻ նահանգին անտառաց քննիչ Յովսէփ էֆ. Արեւեան նոյն պաշտօնով Նիկոմիդիա փոխադրուեցաւ։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ Վերատեսչութիւնը մեծաքանակ հրթիռ եւ փամփուշտ զրկեց զաւառական իշխանութեանց, Վեհ. Սուլթանին ծննդեան ի պատիւ կատարուելիք լուսաւորութեան համար։

ՎԱՆՑԻ ԱՀՄԷՏ, երէկ առաւօտ, Մեծ-շուկային մէջ, Սելանիկցի Բէյմալ էֆ.ի խանութէն ծրար մը ստուեակ (ֆանէլա) եւ դուլպայ շորթելով, կծիկը հեռու վրայ էր, երբ շուկայի ոստիկաններէն մին վրայ հասնելով ձերբակալեց զայն։

ՄԱՆԱՍԹԸՐԻ մէջ յորդառատ ձիւն տեղալով, մինչեւ մէկ կանգուն բարձրացեր է։ Բայց 2 օր վերջը հոսանային հովը մեղմացուցեր է օդը։

ՊԷՐՈՒԹԻ մէջ հրատարակուող Բալզէթ-իւլ-Մէարիֆ թերթը, բարձրագոյն հրամանաւ, 15 օր դադարման դատապարտուեցաւ։

ԼԷՒԻԹԱՆԸ ԿԵԱՆԵՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Հանրութիւնը օրըստօրէ մեծ յարգ կ'ընծայէ կեանքի ապահովագրական ընկերութեանց։ Լեւիթանը ընկերութիւնն ալ իր զեղչուած գիներուն շնորհիւ ժողովրդեան մէջ ա՛լ աւելի պիտի տարածէ ապահովագրութեան այս օգտակար ու կարեւոր ճիւղը։

Ցիշեալ ընկերութեան վերջին տարուան հաշուեցոյցը այնպիսի փայլուն վիճակ մը կը ներկայացնէ որ մինչեւ ցայսօր ո՛ եւ է ապահովագրական ընկերութեան մէջ չէ տեսնուած։ Արդարեւ աշխարհիս վրայ գտնուած բոլոր ապահովագրական ընկերութեանց մէջ Լեւիթանը է միայն որ այսօր ապահովագրական ամէնէն մեծ գործերը կը կատարէ։

Լեւիթանի պահեստի դումարը այսօր 350 միլիոն ֆր.ի կը հասնի մօտաւորապէս։ Աշխարհի մէջ այսքան խոշոր պահեստի դումար ունեցող ապահովագր. ընկերութիւն չկայ։ Միացեալ-Նահանգներու հանրապետութեան ապահովագրութեանց վերահսկչութիւնը մանրազնին քննութիւն մը կատարելով պաշտօնական վերկայագրով մը հաստատած է թէ Լեւիթանի պահեստի այդ խոշոր դումարը ստուգիւ դոյութիւն ունի։ Նոյնպէս ամէն կողմ ծանուցած է թէ Լեւիթանը Ամերիկայի ապահովագրական ընկերութեանց ԱՄԻՆԷՆ ՄԵԾՆ է։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 14 Դեկտ.

Ֆրանսական Ռանթ		100 65
Օսմ. Ռէժի	»	288 —
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	Ֆր.	22 95
Բուլկարի Երկաթուղի	Ֆր.	126 —
Իտալական		94 30
Օսմ. Պանքա		567 -
Սպանիական		67 95
Թրանսվալ		57 —

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Դեկտ.— Մօտսը Բիվըրի անդլ. զօրքերուն ընդհ. հրամանատար Զօր. Մէթուէնէ հասած հեռագիր մը կ'ըսէ. «Կիրակի իրիկուն անդլ. հրետանին սկսաւ կրակ ընել Պոէրներուն որոնք զօրաւոր դիրք մը բռնած էին Մօտսը Բիվըրի վրայ լչխող բլուրներուն վրայ։ Բշ. առտու Հայլանտըրներու կիսաբաժինը Ուօչօրս զօրավարին հրամանատարութեամբ, յարձակման սկսաւ թշնամիին դէմ, բայց եռ մղուեցաւ։ Պահակազօրայ հրետանիով ուժեղցած, Անգլիացիները վերստին յարձակեցան թշնամիին վրայ, բայց չատ ծանր կորուստներ կրելով եւ քաշուեցան։

—Մօտսը Բիվըրի կռուին նկատմամբ հասած ուրիշ հեռագիրներ կը հաստատեն թէ երկու կողմէն ալ վնասները մեծ են։ Զօր. Ուօչօրս որ 53 տարու է սպանուեցաւ։ Անգլիացի վիրաւորներու թիւն է 393, որոցմէ 27ը սպայ։

—Լոնտոնի սակարանին մէջ սաստիկ յուզում կը տիրէ Զօր. Կաթաքրի եւ Զօր. Մէթուէնի զօրաբաժիններուն կրած աղետալի պարտութեան վրայ, եւ արժէզթերուն գիները զգալի կերպով կ'իյնան։

—Բշ. օրուան արեւնալի ճակատամարտին վրայ առնուած պաշտօնական լուրերը կը հաստատեն թէ Անգլիացւոց կորուստն 1,000 հոգիէն աւելի է, մեռեալ եւ վիրաւոր։ Սպանիոլներուն կորուստը չատ մեծ է։

ՕՐԱՆԺ-ՐԻՎԸՐ.— Մօտսը Բիվըրի հասած լուրերու համաձայն, կատարեալ անդորրութիւն մը կը տիրէ միշտ Ռիմպրլէյի մէջ։

ՖՐԻԷ (Նաթալ).—Զօր.Պարքըրի հրամանատարութեան տակ գտնուող Անդլ. կնաբաժինը քանի մը ծովային թնդանօթներով առաջ քալեր է եւ Դօլէնսոյէ 3 մղոն անդին զօրաւոր դիրք մը գրաւեր է առանց ո՛ եւ է դիմադրութեան հանդիպելու։

ԲԱՐԻԶ. — Զօր. Լորտ Մէթուէնի զօրագունդը բոլորովին ցիր ու ցան եղեր է Մակարֆոնթէյնի մէջ։ Անգլիական կորուստները չատ ծանր են։ Անհուն յուզում կը տիրէ Լոնտոնի մէջ։

—Զրոյց կը չրջի թէ Զօր. Մէթուէնի բանակը Պոէրներուն կողմէ պաշարուած է։

—Բիլէթէրմարիցպուրկէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ աղետալի հիւանդութիւնը կոտորած կ'ընէ Զօր. Հուլայթի զօրքերուն մէջ։

ԼԱՍ ԲԱԼՄԱՍ. — Կը ծանուցուի թէ Անդլ. փոխադրանաւ մը, որ Թրանսվալ կ'երթար, ճամբան խրեր է։

ԲԱՐԻԶ.—Արդարութեան Բարձր. Ատեանին այսօրուան նստին մէջ կարգ մը վկայութիւններ լսուեցան որոնք ո՛ եւ է չահեկանութիւն չունին։

—Պատժական Ատեանին առջեւ այսօր սկսաւ Պ. Լապոռիի «Լիպա Բարոլ» թերթին դէմ բացած դատը։ «Լիպա Բարոլ»ի մեղադրեալը բացակայ էր։

—Կառավարութիւնը երկու ամսուան համար առժամեայ ելմտացոյց մը պիտի խնդրէ Խորհրդարանէն։

ՊԵՐԼԻՆ.—Լիէպէռ եւ Պէպէլ երեսփոխանները գերման նաւատորմին յաւելման առաջարկին դէմ խօսեցան ազդուապէս։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիական պատուիրակութեան ելմտացոյցի յանձնաժողովը պատերազմի արտասովոր ելմտացոյցն ընդունեց։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼԷՏԻՍՄԻԹ ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԱՆԳԼ. ԵՐԿՈՒ ԶՕՐԱՎԱՐՔ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

ՊԵՐԼԻՆ, 14 Դեկտ.— Երէկ իրիկուն տեղի ունեցած կռուանքի մը ատեն, Հերպերդ Պիղմարք կոմսը իր կռնականներուն ծանոյց թէ Պոէրները գրաւած են Լէտսմիթը։ (Տես մեր վերջին լուրը)։

—Զրոյց կը չրջի թի Գերմանական կառավարութիւնը որոշած է ջնջել Բարիզի դերման զինուորական կցորդի պաշտօնը։

ՆՈՐ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ

ԲԱՐԻԶ.—Պոէրները կը յառաջանան Մօլթէնկի վրայ, նոր ճակատամարտ մը մղելու եւ Զօր. Կաթաքրի զօրաբաժնին վրայ յարձակելու համար։

—Մակարֆոնթէյնի արիւնռուչտ ճակատամարտին մէջ, Զօր. Վանչօր եւ Լորտ Վենչէսդրը սպաննուած են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անդլ. լրագիրները կը պահանջեն որ կառավարութիւնն անմիջապէս 100,000 օժանդակ զօրք զրկէ Թրանսվալ։ (Այս ալ ցոյց կուտայ թէ Անգլիացիք յետին տագնապի մէջ են։Մ.Խ.)

ԲԵՌԼԻՍՊՈՒՐԿ. — Ելմտական նախարար Մ. Վիդդէի առողջապահական վիճակին վրայ պատահ երկիւղալի լուրերը կը հերքուին։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

Մայրաքաղաքիս դեսպանատուններէն մէկուն հասած մասնաւոր տեղեկութիւնք կը հաստատեն թէ Բշ. օր անդլ. զօրաց եւ Պոէրներուն միջեւ տեղի ունեցած արիւնռուչտ ճակատամարտը կարծուածէն չատ աւելի ազետաբեր եղած է։ Զօր. Կաթաքրի զօրաբաժինն ցիր ու ցան ի փախուստ դարձած եւ Լորտ Մէթուէնի զօրաբաժինն ալ ամէն կողմէ պաշարուած է։ Լոնտոնի պատերազմական պաշտօնատունը հոգ տարած է այդ ցաւալի գոյժը ծածկելու, վախնալով որ հանրային կարծիքը տարապայման կը զրգռուի այս աղետներու չարքին պատճառ եղողներուն դէմ։ Ըստ ամենայն հաւանականութեան, Լէտսմիթ եւ Ռիմպրլի արդէն ինկած են Պոէրներու ձեռքը։ Այս ծանրակշիռ լուրին վրայ, բոլոր արժէթուղթերն երէկ իրիկուն ծանր կորուստներ կրեցին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՑ

ԲԱՑՈՒՄ 2 Դեկ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Գ. Ք. Կ.		24	33½
Բուլկարի Երկաթուղի	Ֆր.	122	50

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	Օ. Ո.	24	37½
Ամէնէն բարձր գին	»	24	48
Ամէնէն վար գին	»	24	22
Բուլկարի Երկաթուղի	Ֆր.	120	50
Ամէնէն բարձր գին	»	120	75
Ամէնէն վար գին	»	120	25
Թրամուէյ Պարատաթուղթ	Օ. Ո.	7	10
» Ժուիսանս		2	40
» Բաժնեթուղթ	Ֆր.	603	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	Օ. Ո.	4	42½

ԼԷ ԲՐՕՎԷՆՍ ՐԷԻԻՆԻ

LES PROVINCES RÉUNIES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՐԻՒՔՍԷԼ

Դրամագլուխ ֆրանք 2,500,000 — *Դրամատուն ընկերութեան, Գրէտի-Լիսնէ*

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ տներ, ապրանքներ, բնակութիւններ եւ վաճառքներ խիստ չափաւոր գիներով

Գլխաւոր Տնօրէնութեան — Գ. ԿԻՐԻԼԵԱՆՑ

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտրուին

Զաղաթիա, Մերիկպանի փողոց, Ճէտիտ խան

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ — ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՋԵԱՆ

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄ. ՊԱՆԲՈՒՑԻ ԿԱՐԴԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժէթուղթ, եւ այս արժէթղթերու գնումը կը կատարուի իրենց գինին համեմատութեամբ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը ասկէ առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու եւ շահուած պարգեւները դանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կու տայ։

Ստորեւ նշանակեալ արժէթղթերէն գնողները երբ առաջին վճարումն ընեն, արժէթուղթն իրենց ծախուած ըլլալու մասին մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած եւ դրոշմուած։ Ասկէ զատ, արժէթղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մ'ալ կը տրուի, այնպէս որ գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով՝ շահած գումարը ամբողջապէս կրնայ ստանալ, որովհետեւ նոյն իսկ առաջին վճարման թուականէն բուն արժէթուղթը իրեն կը պատկանի։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեանց շնորհիւ, կրնայ արժէթղթի տէր ըլլալ, եւ յայտնի է որ ամսական 20 ղրշի վճարումն մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով եւ ամէն դասակարգի անձերու դիւրամատչելի ըլլալով հանդերձ՝ ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ յառաջիկայն արժէթղթի տէր պիտի ըլլայ որ իրեն համար շահու աղբիւր մ'է։

ԾԱԽՈՒ ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐ	Տարեկան վիճակահանութիւն	Տարեկան վիճակներց. պարգեւներու գումար	Տարեկան ստացեալ տոկոս	Արժեքը. գնման համար. ամսական. վճարելի գումար.
Յոյն. ազգ. դրամ. արժքը. % 4 տոկ.	3 անգամ	300,000	16 Ֆր.	100 դրշ.
Գոսդիոյ կապուած. » % 3 »	6 »	1,060,000	15 »	100 »
Եգիպտոսի » » % 3 »	12 »	1,500,000	7½ »	50 »
Բուլգարի երկարդ. » անտոկոս	6 »	3,660,000	—	20 »

ՄԱՐԶՈՒԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Տեղդ, «Ծաղիկ»ի գործակալն է Գէորգ Էֆ. Կիւրեան։

ՄԱՐԱՇՑԻՆԵՐՈՒՆ

Թերթիս գործակալ կարգուած է տեղւոյդ Բէժիլ Մուհասէպէճի Նիկողոս Էֆ. Մատուրեան։

ԱՅԻՒՆ-ԴՍՐԱՀԻՍԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Կը յայտարարէ վարչութիւնս թէ նոյն տեղի «Ծաղիկ»ի գործակալ անուանուած է Արտաշէս Էֆ. Հալէպլեան։

ՃԵՐՄԱԿ ԳԱՄԵԼԻՍ

ՄԱՐՏԻԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ եենի ճամի փողոց թիւ 3

Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ձմրան եւ ամէն եղանակի յարմար ամէն տեսակ Բարիզեան կերպասներ, վայելուչ ճաշակով ու դիւրամատչելի գներով։ Դիմեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

ՖՔՔՈՐԻՔ ՐԷԻՐԻՆ

550, Բերա, Շիտակ ճանապարհ, 550

ԱՐՏԱՍԱՀԱՐ ՄԵԾ ԼԻԲԻՏԱՍԻՈՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՎԱՂՄՈՏԻՄ

Զմրան եղանակին սարքիւ այլ եւ այլ վաճառքներ ունենալուս ծանուցանել ուզելով՝ հանրութեան անօրինակ իջեցումներ մեր մասին։ Մեր Լիբիտասիոնը ամէն տեսակ մետաքսեղէն, բամբակեղէն, բրդեղէն, գեղեցիկ գոյներով։ Ամէն տեսակ գեղեցիկ ապրանքներ։ Ամէն տեսակ գեղեցիկ ապրանքներ։ Ամէն տեսակ գեղեցիկ ապրանքներ։

Գներն ամենաէժան։ Ամենաէժան։ Ամենաէժան։

Դիմեցէք Լիբիտասիոն։

ԱՆԹՈՒԱՆ ԳԱՖՏԱՆՃԻ

ՖԱՆԱՆՍ ԵՒ ԵՐԿԱԹԼ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

Մ Թ Ե Ր Ա Ն Ո Ց

Զաղաթիա, Եիւքսեք գալտրրըմ Ն՝ 26

Յիշեալ վաճառատունը որ 53 տարիներէ ի վեր Պոլսոյ հրապարակին վրայ հաստատուած է, շարունակ դներով կը ծախէ ամէն տեսակ վաճառաներ եւ կը կատարէ նորոգութիւններ։ Դիմող յաճախորդները ըստ ամենայնի գոհ մնալնին նախապէս կ'երաշխաւորէ։

ՆԷՎԱԶԷԼԻՆ

ՆԷՎԱԶԷԼԻՆԸ հրաշալի դեղ մըն է որ կատարեալապէս կը բուժէ ՀԱՐԲՈՒԻՆ ու ԻԶՑՈՒԱԾՔՆԵՐԸ։

ՆԷՎԱԶԷԼԻՆԸ արագ եւ անմիջական ազդեցութիւն մը կ'ընէ. բնաւ փոքրագոյն հետեւանք չունի ու չատ դիւրաւ կը գործածուի։ Տղաք ալ կրնան գործածել զայն։ Խոնաւ օդերու ժամանակ եթէ առուտ իրիկուն գործածուի Նէվազէլինը բնաւ մէկը հարբուխ չըլլար եւ ո՛չ ալ իջցուածք։

ՆԷՎԱԶԷԼԻՆԸ որչափ ատեն պահուի, նաւրուիր եւ մէկը ո՛րչափ անգամ զայն գործածել ա՛նչեալի չուտ կը բժշկուի հարբուխէն։ Յայտնի է թէ շնչառական գործարանները հիւանդութիւնները, թոքատապը, թոքախտը, կրծախտը եւն. սնունդ թողուած հարբուխի հետեւանք են։

ՆԷՎԱԶԷԼԻՆԸ այս կարգի հիւանդութիւններէ կ'ազատէ մարդս, բուժելով հարբուխը։ Անհրաժեշտ է որ ամէն տան մէջ գտնուի։

ՆԷՎԱԶԷԼԻՆԸ պէտք է գործածել հետեւեալ եղանակով. Նէվազէլինը պարունակող սրուակը վարի կողմէն սիմել եւ բերնէն ժայթքած հիւթէն բրինձի հատիկի մը չափ իսկոյն քթին մօտեցնել ու քթախոտի պէս վեր քաշել, օրը հինգէն մինչեւ քսան անգամ կրկնելու է։ Գինն է 1 ֆր.։ Ընդհ. մթերանոց ՖԱՐՄԱՍԻ ՍԱՆԹՐԱԼ ՊԷՐԲ ԲԼԱՇ (Ֆրանսա)։ Կը ծախուի մայրաքաղաքիս դեղագործներուն եւ դեղավաճառներուն քով։ Գլխաւոր մթերանոցներն են Պոլիս, Գաստալեան եւ Մէզիքի, Սիրքէճի «Թուրքիա» դեղարանը, Բերա Գանղիւքի ու Բիւշիքլեան դեղարանները եւ Պանչէ-Դարու Մէրճամէճեան դեղարանը։

Զմրան եղանակին ասթիւ երբ հարբուխը ա՛նքան յաճախագէպ է, մեր ընթերցողներուն կը յանձնարարենք ՆԷՎԱԶԷԼԻՆԸ։

Բոլոր Ֆրանսագէտ, Տաճկագէտ ու Տոմարագէտ պարկեշտ երիտասարդ մը պատրաստ է վաճառատուններու մէջ պաշտօն ստանձնել եւ կամ փափաքողներուն դաս տալու այս ճիւղերուն վրայ։ Դիմել Խմբագրութեան։

ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌ

ՍԱՆԴՐԱԼ

ԼՈՒԻ ՖՐԱՆՔԻ ԵՒ ԺՈՐԺ ԻԼԻԱՏԷՍ

Բերա, Մեծ փողոց, 262

Կը գտնուի ամէն տեսակ անուշեղէն, հարմիկի չաքար, ֆրիւի կլասէ, անուշի վերարկեալ ամէն բան, եւ այլն, եւ այլն, ամենագոհացուցիչ պայմաններով։

Ց. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

Կրթական Տեսուչ Ազգ. Վարժարանաց Կ. Պոլսոյ

Պատրաստած է հետեւեալ նոր Դասագիրքերը, մանկավարժական նորագոյն մեթոտներով, դիւրացնելու համար Ուսումնարանաց Կրթական Ծրագրոյն գործադրութիւնը։

Թուագիտութեան նոր Դասընթացք	
Տարրական, Ա. տարի 4ղ. Բ. տարի 4ղ.	
Միջին Գ. » 4 » Դ. » 4 »	
Բարձրագոյն, Ե. եւ Զ. տարի	8 »
Թուագիտութիւն. տես. եւ գործ.	12 »
Երկրաչափութիւն տարրական եւ միջին դասընթացք	2 »
Երկրաչափութիւն. Բարձր դասն.	4 »
Գրաճանաչող տարրակ. սկզբունք	3 »
Նոյն ուսուցչաց մասն կամ բանալին	3 »
Տոմարակալութեան արուեստ եւ վաճառականական գիտելիք.	
Պարզ տոմար եւ կրկնատոմար	6 »
Աշխարհագրութիւն Պատկերազարդ. Տարրական դասընթացք.	
Ա. տարի 4. Պոլսոյ եւ շրջակայից տեղագրութեամբ	2 »
Բ. տարի	2 »
Աշխարհագրութիւն Միջին եւ Բարձր դասընթացք. (կը պատրաստուի)	9 »
Համր աշխարհացոյցներ՝ աշխարհագծութեան եւ դասերու վարժութեան համար. հատը 10 փր. 100 հատը 20 ղրշ.	
Իրաւիտութիւն. Տար. Դասընթ.	3 »

Սոյն դասագրքերու վաճառման կեդրոնատեղին է ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆՔ ի Մերձան փողոց։

Ուրիշ գրատուններու «չի կայ, սպառած է»ի պէս խօսքերուն չհաւատալ եւ դիմել ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆՔ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Ա. ՍԱՊԱՏԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԾԱՂԻԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ

Զաղաթիա, Համիտ-լուլա խան

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (55)

ՐԻՔՔ ՍԱՆ

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԴԸ

ՄԱՍ ԵՐԿՐՈՐԴ

Է

ԱՏՐԻԷՆ ԼԱՌՏԻՆՈՒՍ

—Պզտիկ էլի դեւ, չարունակեց Ատրիէն, եւ քեզ կը սիրէի... Ես քեզ միշտ սիրած եմ... Ու կը նախանձէի երբ կը տեսնէի թէ ուրի՛շ մը կը սիրէիր։ Ո՛չ մէկը ասիկա կը նշմարէր, ամէն մարդ դիս սիրելու անկարող պզտիկ աղջիկ մը կը կարծէր։ Ուրիշ կնկան մը համար քու բրած խնդութիւններդ լսելով կ'ըսէի ինքներս. «Ո՞րչափ երջանիկ է այդ կինը քենէ սիրուած ըլլալուն համար»։ Եւ ա՜նիծեցի զայն քեզ չարչարելուն համար... Բայց ես ալ չարիազանց կը տանջուէի, որովհետեւ դուն ինձ հեռո՛ւ կ'ապրեիր...

Ատրիէն վայրկեան մը կանգ առաւ, յետոյ աչքերը խոնարհեցնելով աւելցուց.

—Ո՜հ, հոս շատ թշուառ էինք։ Վերջապէս, եկար ու մեզ պիտի պաշտպանես։ Քանի որ դուն դիս կը սիրես, ա՛լ բանէ մը չեմ վախնար։ Կը սիրե՞ս դիս, այնպէս չէ՞...

—Սիրելի՛ Ատրիէն, դուչեց Տանիէլ, ինչո՞ւ համար ամէնէն առաջ քեզ չսիրեցի։ Մա՛յր, խնդրե՛մ, ներէ ինծի՛ քեզ ա՛նչափ վշտացուցած ըլլալուս համար։

—Զաւա՛կս, ըսաւ Տէր. Լառտինուա, մոքէս անդամ չանցնիր քեզ յանդիմանել։

Պահ մը երեքն ալ լռեցին, յետոյ Տանիէլ ըսաւ.

—Սիրելինե՛ր, հիմակ որ մեր սրտին պզտիկ դոծերը աւարտեցինք, եթէ կ'ուզէք, քիչ մը ալ լուրջ դոծերով զբաղինք։ Որտե՞ղ հայրս ինչպէս է։

Վառուան երիտասարդը տիկա զուարդօրէն կը զրուցէր, վասն զի ըլլալով որ Պր. Լառտինուայէ փոխ առած 80,000 ֆրը վերադարձնելով՝ անոր հարկրանքը վերջանն պիտի չահէր։

—Աւա՛ղ, զաւակս, վիճակներս քու ենթադրածէդ չատ աւելի ծանր է։ Մեր կրբած չարչարանքներուն մասին բան մը չեմ դրած քեզի։ Կը վախնայի որ մեզ պաշտպանելու համար Ֆրանսա չգնա՛ս։ Ատրիէն, սենեակին շուրջը կը հսկե՞ս... Հայրդ յանկարծ ներս չմտնէ...

Ատրիէն դժգոհութեամբ երեսը ծամածռելով՝ հեռացաւ։

Տանիէլ զարմացած հարցուց.

—Բայց ի՞նչ պատահեցաւ հոս։

—Ատրիէնը դիտմամբ ճամբեցի, որովհետեւ չեմ ուզեր որ հօրը նեղամամբ ըսելիքներուս ներկայ դտնուի։ Բայց անիկա ամէն բան դիտէ եւ թերեւս ինձ՝ ալ աւելի կը տանջուի։

—Մա՛յր, կը սարտացնես զիս։

—Տանիէ՛լ, չարունակեց տէր. Լառտինուա ծանր ձայնով մը, անչուշտ մենք դիրար չատ դժուարութեամբ պիտի կրնանք տեսնել։ Պր. Լառտինուա չպիտի ձդէ քեզի որ իր տունը մտնաս։

—Բայց ղարաքս պիտի վճարեմ։

—Խնդիրը այս անդամ դրամի չուրջը չի դառնար։ Խորթ հայրդ ա՛լ մեզի հետ չարչրիր։ Եթէ երբեմն տունը հանդիպի, սա ալ մեզ չարչարելու, տանջելու համար է։ Մեր դրած նամակներուն վրայ անդամ կը հսկէ. քու նամակներդ ամէնէն առաջ իր ձեռքէն անցնելէ ետք՝ մեզի կը հասնին... Ու մենք ամէն տատապանք կը կրենք՝ սա միակ յուսով թէ թերեւս կրնանք օր մը ձեր երկուքը հաշտեցնել։ Ատրիէն է որ ամէնէն աւելի այս բանը կը յուսայ։ Ես ապաղայէն կը վախնամ։ Վերադարձիդ կ'սպասէի, բայց եւ այնպէս Ատրիէնի համար կը վախնայի։ Ա՛լ Պր. Լառտինուա հոր մը բարկութիւնը չէ՛ որ կ'զդայ քեզի դէմ, այլ խո՛ւլ նախանձ մը, որուն մէջ դա՛րձեալ այդ կինն իր մասը կը խոթէ...

—Ո՞ր կինը։

—Զեմ համարձակիր անոր անունը քու առջեւդ ըսել, ըսաւ տէր. Լառտինուա ցած ձայնով։

—Ա՜հ, դուչեց Տանիէլ, ա՜հ, թշուառա՛կանը, ամէն ինչ կը հասկնամ...

—Կը տեսնես թէ մեր վիճակը, մա՛նաւանդ Ատրիէնինը, ո՛ր տասիման ծանր է։ Կրնայի՞ այս տակալի իրողութիւնը քեզի խմացնել. ընդհակառա՛կը, պէտք չէ՞ր որ քաղցրութեամբս, հեղութեամբս մեր քովը վերադարձնէի այն մարդը որ տանիք ա՛նչափ բարի ու ա՛նչափ անուշ էր։ Բուներկայութիւնդ՝ տա վատ կնոջ համար տաճած սէրը պիտի կրկնապատկէ, եւ երբ խմանայ թէ Ատրիէն քեզ կը սիրէ, քեզի պէս զա՛յն ալ պիտի անիծէ...

Ո՜հ, ո՜չ, կ'ուզեմ ասոր առաջին առնել... Պր. Լառտինուա քեզ ա՛նչափ կ'տտէ որ մեր անձնական ծախքերուն յատկացուցած գումարն ալ դեղջեց, ասնանկ որ հիմա մենք ստիպուած ենք չափազանց խնայողութիւն ընել։ Անա՛ այս պատճառա՛ւ չկրցանք քեզի դրամ ղրկել... Անհաւասիկ այդ կնկան մեր ղլուխը հասցուցած չարիքները... եւ, ո՛վ դիտէ, դեռ այդ անզգամը ինչ՞ը պիտի բերէ մեր գլխուն։

—Բայց ես ատոնց ժամանակ չպիտի ձդեմ, ըսաւ յանկարծ Տանիէլ։

—Զգուշացի՛ր, Տանիէլ, զգուշացի՛ր, անխոհեմութիւն չուզեր։ Զոպէ ինքզինքդ։ Խորհէ՝ անդամ մը որ թէեւ ինքզինքիս պաշտպանելու իրաւունքն ունինք, բայց չե՛նք կրնար երբեք հայրը աղջկանը հետ գժտեցնել։

—Վստահ եղի՛ր դուն, մա՛յր։ Պրազիլիոյ մէջ սոսկալի կեանք մը վարեցի, տանջանքներու եւ զրկանքներու կեանք մը որ զիս խելացի ըրաւ։ Ա՛լ ամենազգայուն խնդութիւնն անդամ չպիտի ընեմ, ա՛լ ես երբեմնի անհոգ ու անխոյթ երիտասարդը չեմ։ Ձեզ երջանկացնելու եւ հանգարտացնելու համար է որ Ֆրանսա կը վերադառնամ։ Եւ այս օրուընէ սկսեալ յանձն կ'առնեմ ազատել Պր. Լառտինուան այդ կնկան ճիրաններէն։ Խորթ հայրս ի՞նչ ընդունելութիւն ալ ընելու ըլլայ ինծի, ես միշտ հոս եւ հեզանդ զաւակ մը պիտի ըլլամ... բայց անա՛նկ զաւակ մը որ կ'ուզէ ամէն բան կարգի բերել։ Ատրիէնի սէրը, զոր կը զգաչէի իր նամակներուն մէջ՝ առանց զայն յուսալ համարձակելու, նպատակիս հասնելու համար հարկ եղած ուժը պիտի տայ ինծի։

—Շնորհակա՛լ եմ, զաւակս, ըսաւ տէր. Լառտինուա՝ զայն իր կուրծքին վրայ սեղմելով։

(Շարունակելի)